

การศึกษาพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม

ประกอบอาหารสมมติ แบบกลุ่มกับแบบอิสระ

ปริญญานิพนธ์

ของ

กลีนแก้ว มาตา

ร.8 เฉ.ย. 2541

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

มีนาคม 2541

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์อาวุธ วัฒนสิน)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์อาวุธ วัฒนสิน)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ดร.สุจินดา ขจรรังศิลป์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่ 13 เดือนมีนาคม พ.ศ.2541

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความเมตตากรุณาและการให้คำแนะนำอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลลาชีวะ รองศาสตราจารย์ อาวุธ วัฒนสิน และดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

การนี้ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้มีพระคุณต่อผู้วิจัยคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต เค้าฉิม อาจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร อาจารย์สุภา สุขวิบูลย์ อาจารย์สุนงนาท สุตะบุตร อาจารย์อนินทิตา ไปชะกะฤษณะ ดร.วรรณาท รักสกุลไทย ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือ และให้คำแนะนำอย่างดียิ่งในการศึกษาค้นคว้า

ขอขอบคุณ คณะครูและนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนพิชญศึกษา ที่กรุณาให้ความสะดวกและความร่วมมืออย่างดีในการศึกษาทดลองครั้งนี้ และคุณแม่ศรีนวล มาตา คุณรัชวรรณ มาตา คุณสุรพันธ์ บุญบังการ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนและเป็นกำลังใจในการศึกษาครั้งนี้

ความสำเร็จของการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยระลึกในพระคุณคณาจารย์สาขาการศึกษา ปฐมวัยทุกท่านที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอนให้ความรู้ ขอขอบคุณ คุณปรีชา โพธิ์ และเพื่อน นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยทุกท่าน ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือสนับสนุน และเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา และผู้มีพระคุณที่มีส่วนช่วยเหลือในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้เลี้ยงดูและประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

กลั่นแก้ว มาตา

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	✓ ภูมิหลัง *	1
	✓ จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า *	5
	✓ ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	✓ ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสังคม	9
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่น	22
	เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม	38
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	51
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	52
	✓ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	52
	✓ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	53
	✓ วิธีดำเนินการทดลอง	59
	การวิเคราะห์ข้อมูล	60
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	62
	✓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	68
✓ ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	68
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	68
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	68
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	69
วิธีดำเนินการทดลอง	69
การวิเคราะห์ข้อมูล	69
✓ สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	70
ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า	74
✓ ข้อเสนอแนะทั่วไป	75
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	76
 บรรณานุกรม	 78
ภาคผนวก	88
ประวัติย่อของผู้วิจัย	102

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 การดำเนินการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมุติ	54
2 แบบแผนการทดลอง	58
3 แผนการดำเนินการทดลอง	59
4 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย	63
5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมชอบสังคม ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1	64
และกลุ่มทดลองที่ 2	
6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมชอบสังคม ด้านการช่วยเหลือ	65
ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2	
7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมชอบสังคม ด้านการทำกิจกรรม	66
ร่วมกันเป็นกลุ่มระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2	
8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมชอบสังคม ด้านการยอมรับผู้อื่น	67
ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2	

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นสังคมในเมืองหรือสังคมในชนบทความเจริญทางด้านวัตถุ การสื่อสาร ตลอดจนเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้สภาวะจิตใจของมนุษย์มีการพัฒนาตามไม่ทันก่อให้เกิดปัญหาซับซ้อนในสังคมมากยิ่งขึ้น ประกอบกับสังคมให้ความสำคัญกับความเจริญทางด้านวัตถุและทางการศึกษามุ่งเน้นปัญญา จากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกล่าวว่า "สังคมให้ความสำคัญของการพัฒนาด้านสติปัญญามาก เพราะเห็นว่าเป็นวิถีทาง ที่จะต้องนำไปสู่ความก้าวหน้ารุ่งเรืองในอนาคตได้ ซึ่งโดยแท้จริงแล้วการพัฒนาด้านสังคมยังเป็นสิ่งจำเป็น" (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 1) จากรายงานการวิจัยของ วารุณี อัสวโกศล (2536 : 56) พบว่าผู้ปกครองเด็กนักเรียนอนุบาลโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับการพัฒนาทางสติปัญญาเป็นอันดับแรก และมีความพึงพอใจกับการพัฒนาด้านสังคมเป็นอันดับสุดท้าย เพราะเชื่อว่าพัฒนาการทางสติปัญญาเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้ารุ่งเรืองในอนาคต ซึ่งโดยแท้จริงแล้วพัฒนาการด้านสังคมเป็นส่วนช่วยพัฒนาสติปัญญาของเด็กความสำเร็จในชีวิตของคนนั้นขึ้นอยู่กับพัฒนาการด้านสังคมตั้งแต่ปฐมวัยเป็นสำคัญ (สุดาทิพย์ ภูพานิช. 2535 : 1 ; อ้างอิงมาจาก Andrew. 1988)

รัฐบาลให้ความสนใจต่อการพัฒนาทางสังคมมากขึ้นจากนโยบายการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535 - 2539 มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมือง โดยเน้นให้มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถพึ่งตนเองได้และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ก่อให้เกิดความสมดุลและเชื่อมโยงทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม (แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 1) วิสัยทัศน์ของการศึกษาแห่งชาติ

ฉบับที่ 8 ได้มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาคนให้สมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ปัญญา จิตใจ และสังคม ให้คนไทยมีคุณลักษณะ คือ มองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม มีความรู้ ความสามารถและทักษะที่จำเป็นต่อการ ดำรงชีวิตในโลกยุคโลกาภิวัตน์ (แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 56)

ความสำคัญในการให้ประสบการณ์ทางสังคมกับเด็กในช่วงปฐมวัย มีอิทธิพลต่อ บุคลิกภาพของคนเป็นอย่างมาก (Bloom. 1964 : 215) เด็กที่มีปัญหาด้านสังคมตั้งแต่ ปฐมวัยมักจะไม่เป็นที่ยอมรับจากเพื่อนและยังนำไปสู่ปัญหาการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ซึ่งในการพัฒนาการสังคมของเด็กปฐมวัยควรมุ่งให้เด็กรู้จักและคำนึงถึงผู้อื่น (Considerate) ดังที่วอลซ์ (Walsh. 1980 : 5-6) กล่าวว่า การที่เด็กได้คำนึงและคิดถึงผู้อื่นได้นั้นมิได้เกิด ขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่เกิดจากการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ทางอารมณ์กับบุคคล รอบด้านไม่ว่าจะเป็นบุคคลในครอบครัว ในโรงเรียนหรือเพื่อนบ้านก็ตาม เด็กเรียนรู้ว่า ผู้อื่นก็มีอารมณ์และความรู้สึก ตลอดจนรู้ว่าการกระทำของตนมีผลต่อผู้อื่นและยังยืนยัน ว่าพฤติกรรมความช่วยเหลือผู้อื่นเป็นพฤติกรรมที่มีอิทธิพลต่อชีวิตของเด็กเป็นอย่างมาก (จันทร์เพ็ญ สุภาพล. 2535 : 1) เด็กที่ช่วยเหลือผู้อื่นจะมีโอกาสคลายการยึดตนเองเป็น ศูนย์กลางลง มีความพยายามที่จะเข้าใจในความรู้สึกของผู้อื่น พฤติกรรมความช่วยเหลือนี้ แสดงถึงภาวะการเปลี่ยนแปลงยึดตนเองเป็นศูนย์กลางไปสู่การยึดสังคมเป็นตัวกลางและ นำไปสู่การรู้จักช่วยเหลือผู้อื่นยามทุกข์ยาก การส่งเสริมพฤติกรรมความช่วยเหลือแก่เด็ก ปฐมวัยอาจส่งเสริมได้โดยการให้เด็กเห็นตัวแบบที่ดี การแก้ปัญหา การเสริมแรงและการมี ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Bandura. 1977 : 22-27)

ลักษณะนิสัยทางสังคมเป็นเรื่องของการปรับตัว ซึ่งเป็นพื้นฐานของการอยู่ ร่วมกันและการทำงานร่วมกันของสมาชิกทุกคนในสังคม ลักษณะนิสัยทางสังคมจึงมี ความสำคัญต่อตนเองและต่อส่วนรวม ในด้านส่วนตัวความสำเร็จในการทำงานจะขึ้นอยู่กับ ความสามารถและลักษณะนิสัยทางสังคม ในด้านส่วนรวมลักษณะนิสัยทางสังคมที่พึง ปรารถนาก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคมทุกระดับ (อรรณพ ปิ่นตา. 2533 : 1) ฟรอยด์ (Freud) นักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้กล่าวถึงวัย 5 ปีแรกของชีวิตว่า เป็น

ช่วงวัยที่สำคัญที่สุดช่วงหนึ่ง เพราะเป็นช่วงวัยของการวางรากฐานบุคลิกภาพของมนุษย์ เด็กจะเป็นคนอย่างไรในอนาคตนั้นขึ้นอยู่กับการเล่นดูในวัยนี้สำคัญและจะเปลี่ยนแปลงได้ยากเมื่อเจริญเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ (ปรียา เกตุทัต. 2531 : 243) เด็กจึงควรได้รับการส่งเสริมให้รู้จักประพฤติปฏิบัติตนให้เข้ากับคนอื่น ๆ ในสังคมเพื่อจะได้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข พฤติกรรมชอบสังคม (Prosocial Behavior) เป็นพฤติกรรมด้านบวกที่ส่งเสริมต่อการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีเมื่อเด็กทำไปแล้วจะช่วยสร้างความพอใจและเป็นที่ยอมรับของตนเองและผู้อื่น (อุบลรัตน์ เฟิงสถิต. 2529 : 231) การที่เด็กมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนจะช่วยให้เด็กนั้นเป็นที่ยอมรับของเพื่อน เด็กจะเกิดความอบอุ่นมั่นใจในตนเอง เมื่อเด็กสามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนได้อย่างมีความสุขก็ย่อมปรารถนาที่จะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นเพิ่มขึ้น (ศุภกุล เกียรติสุนทร. 2532 : 1-2) เด็กที่มีประสบการณ์ทางด้านสังคมที่ไม่มีความสุข จะพัฒนาเจตคติที่ไม่ดีต่อสังคมและต่อคนทั่ว ๆ ไป ซึ่งจะกระตุ้นให้เขาเป็นคนที่มึนลักษณะต่อต้านสังคม (Anti Social Behavior) และมีการปรับตัวที่ไม่ใคร่เหมาะสม (พรรณี ชูทัยเจนจิต. 2524 : 155) การที่เด็กมีอุปนิสัยชอบพบปะคนอื่นรู้จักวางตัวให้เข้ากับใครได้นั้น ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นอันดับแรกคือ เด็กควรได้รับความรัก ความดูแลเอาใจใส่ที่ดี เด็กก็จะมีความรู้สึกเช่นนั้นต่อคนอื่น และการที่เด็กจะมีแบบเป็นพฤติกรรมทางสังคมได้เหมาะสมเพียงไรนั้นขึ้นอยู่กับผู้ใหญ่ให้โอกาสเด็กแค่ไหนในการพบปะติดต่อกับคนอื่น ถ้าเรารู้จักจัดสภาพให้เหมาะสมกับเด็กก็จะทำให้เด็กปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (พรรณทิวา รุจิพร. 2522 : 5-8)

มีกิจกรรมหลายกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยที่สามารถส่งเสริมพฤติกรรมชอบสังคมได้ เช่น การเล่านิทาน การเล่นกลางแจ้ง การเล่นตามมุม เป็นต้น ซึ่งลักษณะการเล่นที่ช่วยเสริมความชอบสังคมจะมีลักษณะการเล่นเป็นกลุ่ม ทำให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน การเล่นเป็นกลุ่มเป็นกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยที่ใช้เพื่อจะสร้างปทัสถาน (Norm) ของกลุ่มขึ้น โดยจะร่วมกันสร้างกฎ ระเบียบ ภาษา (Code Language) ประเพณีประจำกลุ่ม ซึ่งทราบเฉพาะสมาชิกในกลุ่มเท่านั้น กลุ่มมีความสำคัญต่อชีวิตจิตใจและในอนาคตของเด็กอย่างมากที่สุด ครอบครัวจะมีอิทธิพลน้อยลงเพราะว่าลักษณะของกลุ่มจะเป็น

เครื่องชี้ชะตาของชีวิตเด็กในวัยต่อ ๆ ไป การเปลี่ยนแบบชีวิตจริง เช่น เล่นขายของ ครูกับนักเรียน เล่นมุมบ้าน การเล่นนี้เป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กโดยเฉพาะก็คือ ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคม (วิณี ชิตเชิดวงศ์. 2537 : 172-176)

การประกอบอาหารเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เด็กสามารถเล่นหรือกระทำร่วมกันเป็นกลุ่ม อีกทั้งยังเป็นการจำลองสถานการณ์ในชีวิตจริงที่เกี่ยวกับพฤติกรรมความช่วยเหลือมาให้เด็กได้ฝึกแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การใช้ประสาทสัมผัสทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นการมองเห็น การสัมผัส การเข้ากลุ่มแม้กระทั่งการได้ยิน (ศิริลักษณ์ สินธวาลัย. 2522 : 26) การเล่นเกมในบทบาทของการเลียนแบบของเด็ก ๆ เพื่อช่วยซ่อมหรือสร้างสภาพการให้สงบคงที่ในการเล่นเป็นกลุ่มช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน และการสมมติในบทบาทของการเลียนแบบจะช่วยนำทางให้เด็กเห็นขอบเขตแห่งความคิดค้นได้ชัดเจน เด็กเล็ก ๆ พบในการที่จะสมมติเอาวัสดุขึ้นมาใช้แทนสิ่งหนึ่งสิ่งใดมากกว่า (ลัดดา นิลละมณี. 2531 : 111) จากงานวิจัยของบุญประจักษ์ วงษ์มงคล (2536 : 35) ¹⁰¹ ให้ข้อสังเกตว่า ขณะที่เด็กมีการทดลองประกอบอาหาร เด็กจะมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมเพราะเด็กเป็นผู้ทำกิจกรรมเหล่านั้นด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้จัดเตรียมกิจกรรมให้คำปรึกษาและตอบข้อสงสัยเกี่ยวกับการร่วมมือซึ่งกันและกันขณะทำกิจกรรมช่วยแบ่งหน้าที่ให้เด็ก ๆ ทำ จะทำให้เด็กมีความมั่นใจสูงขึ้น เริ่มรู้จักซักถามหรือบอกความต้องการของตน และจะส่งผลต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นและการกล้าแสดงออกของเด็กยิ่งขึ้น เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของวไลพร พงษ์ศรีทัศน์ (2532 : 76) ¹⁰² ได้ให้ข้อสังเกตว่า ขณะที่เด็กได้ทำกิจกรรมประกอบอาหารเป็นกลุ่มนั้น จะช่วยปลูกฝังให้เด็กมีระเบียบวินัย รู้จักหน้าที่ตนเอง มีความรับผิดชอบและช่วยเหลือผู้อื่น และในงานวิจัยของ บุญประจักษ์ วงษ์มงคล (2536 : 36) ก็ได้เสนอแนะให้มีการเปรียบเทียบถึงรูปแบบการประกอบอาหารต่างลักษณะกัน

การจัดกิจกรรมการประกอบอาหารสมมติเป็นกลุ่มในการเล่นมุมบ้าน น่าจะเป็นแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมชอบสังคมให้แก่เด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นกิจกรรมเล่นขายของที่เด็กจะคุ้นเคย ซึ่งในขณะที่เด็กทำกิจกรรมเด็กจะได้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ เรียนรู้การผลัดเปลี่ยน การใช้อุปกรณ์ การรอคอย การช่วยเหลือและแบ่งปันกัน

ในระหว่างที่ทำกิจกรรม ซึ่งจะช่วยทำให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้พฤติกรรมชอบสังคม จะช่วยให้เด็กได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นหนทางที่จะทำให้เด็กมีความสุขและปรารถนาที่จะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นต่อไป ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติเป็นกลุ่ม ในหมู่บ้านจะมีผลต่อพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยหรือไม่เพียงใด ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเล่นให้กับเด็กต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติแบบกลุ่มกับแบบอิสระมีผลต่อพฤติกรรมชอบสังคมแตกต่างกันหรือไม่

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบว่ากิจกรรมทั้งสองให้ผลต่อพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ครูในการเลือกจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีพฤติกรรมชอบสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เป็นแนวทางของการพัฒนากิจกรรมอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ หรือการพัฒนาเด็กอย่างมีจุดประสงค์ในลักษณะเดียวกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุ 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนพิชญศึกษา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 320 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุ 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนพิชญศึกษา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน จับฉลากเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ การจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบ ได้แก่

3.1.1 การจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติแบบกลุ่ม

3.1.2 การจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติแบบอิสระ

3.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง การทดลองครั้งนี้กระทำระหว่างภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ใช้เวลาทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 15 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมชอบสังคม หมายถึงการแสดงถึงความสามารถทางสังคมของเด็ก ที่แสดงออกแล้วเป็นที่ยอมรับของสังคม ระดับการแสดงออกของพฤติกรรมชอบสังคมจะ วัดโดยแบบประเมินพฤติกรรมชอบสังคม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1.1 การช่วยเหลือ หมายถึง การที่เด็กแสดงความต้องการที่จะแก้ปัญหา หรือตอบสนองความต้องการของเพื่อนในกลุ่ม โดยใช้คำพูดหรือกิริยาท่าทางเพื่อให้เพื่อน ประสบความสำเร็จในกิจกรรมที่กระทำอยู่ ทั้งจากการขอร้องและไม่ได้ขอร้อง

1.2 การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม หมายถึง การที่เด็กทำกิจกรรมโดยมี การวางแผนเป็นกลุ่ม การแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็น การแนะนำ การทำตาม

คำแนะนำ การริเริ่มทำกิจกรรม รวมถึงการทำตามที่เพื่อนขออย่างมีจุดมุ่งหมาย มีกฎระเบียบของกลุ่ม

1.3 การยอมรับผู้อื่น หมายถึง การที่เด็กทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนโดยยอมรับสถานการณ์ ยอมรับการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ยอมรับความคิดเห็น ยอมรับความช่วยเหลือ และให้โอกาสเพื่อนในการทำกิจกรรมด้วยกัน

2. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนพิชญศึกษา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

3. กิจกรรมการเล่นสมมุติ หมายถึง การเล่นเลียนแบบสภาพการณ์ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยมีผู้เล่นกำหนดตัวเองขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์นั้น

4. การจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติ หมายถึง การเล่นประกอบอาหารโดยใช้เศษวัสดุทั่วไปและที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น เศษกระดาษ เศษผ้า ใบไม้ ดิน ทราย เป็นต้น นำมาเป็นเครื่องปรุงในการประกอบอาหารตามชนิดอาหารที่ต้องการปรุงมี 2 แบบ ดังนี้

4.1 การจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติเป็นกลุ่ม หมายถึง การเล่นประกอบอาหารสมมติที่เด็กเล่นเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน โดยเลือกชนิดอาหารที่ต้องการปรุงร่วมกัน และวางแผนใช้วัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาหารที่ครูจัดเตรียมไว้เป็นกองกลางจัดทำเป็นเครื่องปรุงและช่วยกันปรุงอาหารชนิดนั้นพร้อมให้ผู้แทนกลุ่มนำเสนอผลงานในชั้นเรียน

4.2 การจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติแบบอิสระ หมายถึง การเล่นประกอบอาหารสมมติที่เด็กเล่นอย่างอิสระ อาจเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่ม โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาหารที่ครูจัดเตรียมไว้เป็นกองกลางจัดทำเป็นเครื่องปรุงและปรุงอาหารพร้อมนำเสนอผลงานในชั้นเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าแบ่งออกเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับพัฒนาการสังคม
 - 1.1 ความหมายและทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม
 - 1.2 รูปแบบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 1.2.1 พฤติกรรมที่เข้ากับสังคม
 - 1.2.2 พฤติกรรมที่ไม่เข้ากับสังคม
 - 1.3 แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมชอบสังคม
 - 1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคม
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเล่น
 - 2.1 ความหมายของการเล่น
 - 2.2 คุณค่าของการเล่น
 - 2.3 ความสำคัญของการเล่น
 - 2.4 ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการเล่น
 - 2.5 หลักในการจัดประสบการณ์การเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างการเล่นกับการเรียนรู้
 - 2.7 ประเภทของการเล่น การเล่นสมมุติ
 - 2.8 การเล่นตามมุม
 - 28.1 ประเภทของการเล่นตามมุม
 - 28.2 การเล่นมุมบ้าน
 - 2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเล่น

3. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการทำกิจกรรมกลุ่ม

3.1 ความหมายของกลุ่ม

3.2 ความสำคัญและประโยชน์ของการทำกิจกรรมรวมกันเป็นกลุ่ม

3.3 ลักษณะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

3.4 การเข้าร่วมกลุ่มของเด็กปฐมวัย

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับพัฒนาการทางสังคม

1.1 ความหมายและทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม

พัฒนาการทางสังคม หมายถึง การพัฒนาความสามารถในด้านพฤติกรรมตามแบบแผนที่สังคมยอมรับ ปฏิบัติตนได้เหมาะสมตามบทบาทที่สังคมกำหนด และมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีส่วนร่วมและพอใจในสังคมนั้น ๆ (Hurlock. 1978 : 228) พัฒนาการทางสังคมมีความสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างมาก ช่วยให้บุคคลเรียนรู้ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคม เพื่อปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่โดยสอดคล้องกับสังคมและสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยเฉพาะในระยะปฐมวัยนั้นเป็นวัยที่นักจิตวิทยาให้ความสำคัญว่า เป็นวัยแห่งการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้อย่างรวดเร็วที่สุด

พัฒนาการทางสังคมของเด็กนั้น จะมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีแบบแผนตามลำดับขั้นกับอายุและประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในแต่ละช่วงอายุ ซึ่ง ฟรอยด์ (Freud) ได้เน้นว่า ประสบการณ์ที่เด็กได้รับในระยะแรกมีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะจะมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ (สุณีธีรดากร. 2523 : 83) พัฒนาการทางสังคมของเด็กเป็นไปตามขั้นตอนดังทฤษฎีต่อไปนี้

1.1.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริกสัน (Erikson's Theory of Development)

อีริกสัน (Erikson) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันได้เน้นว่าการเรียนจากสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ที่ได้รับมีผลต่อพัฒนาการทางสังคมของมนุษย์และการพัฒนาที่เกิดขึ้นจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสำเร็จในแต่ละช่วงอายุ ถ้าการพัฒนาเป็นไปด้วยดีบุคคลจะมีบุคลิกภาพที่ดี พร้อมทั้งจะพัฒนาขึ้นต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีริกสันได้กำหนดขั้นพัฒนาการทางสังคมออกเป็น 8 ขั้น โดยใช้อายุเป็นเกณฑ์เพื่อให้ครอบคลุมพัฒนาการตลอดช่วงอายุ แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงเพียง 3 ระยะที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการช่วงปฐมวัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นความไว้วางใจ - ไม่ไว้วางใจ (Trust v.s. Mistrust) อายุของเด็กในขั้นนี้จะอยู่ระหว่างแรกเกิดถึง 1 ปี เด็กจะพัฒนาเกี่ยวกับความรู้สึกเชื่อมั่น ถ้าเด็กได้รับ สิ่งจำเป็นและต้องการโดยเฉพาะเรื่องอาหาร และการได้รับความรักความสนใจจากบิดามารดา ความพึงพอใจที่เด็กได้รับในระยะนี้จะทำให้เด็กพัฒนาด้านร่างกายอย่างรวดเร็ว การจับของเล่น การเดิน รวมทั้งการฟังและการพูดของเด็ก เด็กจะเกิดความเชื่อมั่นใน ตนเองในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กไม่ได้รับความพอใจและความสำเร็จในขั้นนี้ เด็กจะพัฒนาความรู้สึกไม่เชื่อมั่น ขาดความไว้วางใจและจะติดตัวไปจนโต

ขั้นที่ 2 ขั้นความเป็นตัวของตัวเอง - ความไม่มั่นใจในตนเอง (Autonomy v.s. Doubt) อายุของเด็กในขั้นนี้อยู่ระหว่าง 1½ - 3 ขวบ กล้ามเนื้อของเด็กจะพัฒนาแข็งแรงขึ้นเป็นผลให้เด็กทดลองใช้กล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เด็กจะเริ่มแสดงให้เห็นถึงความเป็นตัวของตัวเองและมีความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ แต่ก็ยังยอมรับความช่วยเหลือของผู้ใหญ่ในเรื่องที่สำคัญ ๆ ในระยะนี้ถ้าเด็กถูกห้ามปรามอยู่ตลอดเวลา ไม่สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ตามความพอใจเด็กจะมีความรู้สึกอายและกลัวในการทำสิ่งต่าง ๆ ต่อหน้าผู้อื่น

ขั้นที่ 3 ขั้นความคิดริเริ่ม - ความรู้สึกผิด (Initiative v.s. Guilt) อายุของเด็กในขั้นนี้จะอยู่ระหว่าง 3 - 6 ขวบ เด็กจะพยายามเสาะหาหรือค้นคว้าเพื่อให้ทราบขอบเขตของความสามารถของเด็กเอง เด็กที่ได้รับการสนับสนุนให้ได้ใช้ความสามารถของตนเองจะพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งแสดงออกโดยการอยากรู้อยากเห็น

ชอบทดลอง มีจินตนาการสูง ชอบเล่นสมมติและเลียนแบบ และในระหว่างอายุ 4 - 5 ปี จะเป็นช่วงที่เด็กมีพลังอย่างมาก พร้อมทั้งจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว รู้จักให้ความร่วมมือและวางแผนร่วมกับผู้อื่น สามารถพัฒนาเกี่ยวกับการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ในระยะนี้หากเด็กเกิดความกลัว เด็กจะชอบพึ่งพาผู้ใหญ่ ทำให้ความคิดจินตนาการและ พัฒนาการทางสังคมถูกจำกัดลงไปด้วย (Maier. 1965 : 32 - 53)

ตามทฤษฎีของอีริคสัน เด็กจะพัฒนาได้ดีตามขั้นพัฒนาการทางสังคมหรือไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็ก เด็กวัย 5 - 6 ปี ซึ่งเป็นวัยที่กำลังสนใจสิ่งแวดล้อม อยากรู้ อยากเห็นและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว การส่งเสริมโดยเปิดโอกาสให้เด็กมีความเป็นตัวของตัวเองในการทำสิ่งต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมตามขั้นของพัฒนาการ

1.1.2 ทฤษฎีพัฒนาการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคล (Social Interpersonal Theory)

ซัลลิแวน (Sullivan) ได้กำหนดขั้นของพัฒนาการจากพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ประสบการณ์ส่วนตัวของแต่ละบุคคล และการเรียนรู้ที่เกิดจากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมจะนำไปสู่ความมั่นคงปลอดภัย ซัลลิแวนแบ่งขั้นพัฒนาการออกเป็น 6 ขั้น คือ วัยทารก วัยเด็ก วัยเข้าโรงเรียน วัยก่อนวัยรุ่น วัยรุ่น ตอนต้น และวัยรุ่นตอนปลาย (Dinkmeyer and Dreikurs. 1963 : 150 - 151) ในที่นี้จะกล่าวถึงเพียง 2 ระยะที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1) วัยเด็กเล็ก (Childhood) อายุระหว่าง 2-4 ปี เป็นระยะที่เด็กพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวและทักษะทางภาษา ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้อย่างอิสระและกว้างขวางมากขึ้น เด็กจะเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมที่เขามีส่วนร่วมอยู่ เมื่อเด็กมีวุฒิภาวะพอที่จะใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสาร เขาก็จะเรียนรู้วิธีการที่จะปฏิบัติกับบุคคลอื่นเพื่อที่จะทำให้ตนเองรู้สึกมั่นคงปลอดภัย เด็กเริ่มรู้ถึงสิ่งที่ทำให้เขารู้สึกกังวล และสามารถจัดการความวิตกกังวลนั้นได้

2) วัยเข้าโรงเรียน (Juvenile Era) อายุระหว่าง 4-11 ปี ระยะเวลาเด็กจะเริ่มรู้จักตนเองและเห็นสิ่งต่าง ๆ แตกต่างไปจากคนอื่น เริ่มมีเอกลักษณ์ของตนเอง โดยเฉพาะเมื่อเข้าโรงเรียนเด็กจะแวดล้อมด้วยกลุ่มเพื่อนและมีความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่คนอื่น ๆ นอกเหนือไปจากพ่อแม่ผู้ปกครอง เด็กได้ลองสำรวจและวิเคราะห์ตนเอง การแข่งขันชิงดีและการประนีประนอมเริ่มปรากฏให้เห็น ทำให้เด็กรู้จักสถานะและความเป็นตัวตนของเขาจากความสัมพันธ์ที่เขามีส่วนร่วมอยู่

1.1.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของฮาวิกเฮิร์ท (Havighurst Theory of Development) (พรณี ชเจนจิต. 2528 : 77 - 78)

ฮาวิกเฮิร์ท (Havighurst) เขาได้รับอิทธิพลแนวความคิดมาจากอีริกสัน (Erikson) เกี่ยวกับลักษณะของพัฒนาการในแต่ละช่วงวัยของบุคคล โดยอธิบายว่าในแต่ละช่วงวัยของชีวิตนั้นมียานประจำวันซึ่งเป็นงานที่เด็กแต่ละคนควรจะได้ในช่วงนั้นๆ ถ้าบุคคลใดไม่ประสบความสำเร็จในงานนั้นจะมีผลต่อการปรับตัวของเขาฮาวิกเฮิร์ทได้เสนองานตามขั้นพัฒนาการทางสังคมในวัยปฐมวัย ดังนี้

1) เด็กสามารถมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความจริงทางสังคมและทางกายภาพ ซึ่งหมายถึงการที่เด็กมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว เช่น พ่อแม่ โรงเรียน ครู และสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องด้วย

2) เด็กสามารถที่จะเรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับพี่น้องและบุคคลอื่น ๆ

3) เด็กสามารถที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ถูกกับสิ่งที่ผิดและเริ่มมีพัฒนาการทางจริยธรรม

นอกจากนี้ เพียเจต์ (Piaget) ยังได้กล่าวถึงพัฒนาการเด็กในระยะปฐมวัยว่าเป็นวัยที่เด็กจะเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคม โดยเด็กยังไม่เข้าใจว่าความดีหรือไม่ดีเป็นอย่างไร จึงยึดถือความพึงพอใจของตนเองเป็นใหญ่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2537 : 8) การจัดสิ่งแวดล้อมทั้งที่บ้านและโรงเรียนให้แก่เด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการทางสังคมที่ดี มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมสามารถปรับตัวในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 รูปแบบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

✔ ครุฑณี คุรุรัตน์ (2523 : 7-13) ได้จำแนกพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในช่วงอายุระหว่าง 3 - 6 ปี ไว้ดังนี้

อายุ 3 ปี พฤติกรรมของเด็กมีลักษณะสนุกที่ได้เล่นกับเด็กคนอื่น ต้องการมีเพื่อนต้องการความรักและการยอมรับจากผู้ใหญ่ มีความเป็นอิสระในการเล่น

อายุ 4 ปี พฤติกรรมจะมีลักษณะชอบเล่นกับเพื่อนเป็นกลุ่ม และกลุ่มที่เล่นนั้นก็ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่เขาสนใจ เริ่มเลือกคบเพื่อนบางคนที่ถูกใจ การเล่นจะเล่นเป็นแบบสมมติ และใช้จินตนาการที่มีความหมายมากขึ้นเรื่อย ๆ มีความกังวลห่วงใยต่อเด็กที่อ่อนแอกว่า ไม่มีความแน่นอนในการรอคอย ต้องการให้ผู้ใหญ่ปล่อยปละโยนในบางครั้ง

อายุ 5 ปี จะมีความพอใจที่จะเล่นคนเดียวเป็นเวลานาน ๆ ชอบเล่นกับเพื่อนชอบแข่งขันและมีการร่วมทีมกัน ในการแข่งขันต้องให้ผู้ใหญ่ตัดสิน บางครั้งไม่พอใจเมื่อเห็นเด็กที่โตกว่าเล่นรุนแรง

อายุ 6 ปี พฤติกรรมมีลักษณะเริ่มห่างจากผู้ใหญ่ แต่ต้องการความช่วยเหลือและเรียกร้องคำชมเชย มักทะเลาะกับเพื่อน แต่ต้องการเพื่อนเล่น อาจจะรักเพื่อนบางคนเป็นพิเศษ ชอบหวงของเล่น

รูปแบบพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยบางพฤติกรรมมีรากฐานมาจากพฤติกรรมในวัยทารกและบางพฤติกรรมก็เริ่มเกิดขึ้นในระยะปฐมวัย ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ใหม่ ๆ เช่น จากการที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือบุคคลอื่นที่มีใช้สมาชิกในครอบครัว และรวมไปถึงสิ่งที่เด็กได้เห็นมาจากภาพยนตร์ การแสดง หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เฮอร์ล็อก (Hurlock) ได้กล่าวว่า รูปแบบที่สำคัญที่สุดของพฤติกรรมทางสังคมและการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นนั้นเริ่มพัฒนาในวัยเด็กตอนต้น ซึ่งได้จำแนกรูปแบบของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยเป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมที่เข้ากับสังคมและพฤติกรรมที่ไม่เข้ากับสังคม

1.2.1 พฤติกรรมที่เข้ากับสังคม (Social Behaviors Pattern) ประกอบด้วยพฤติกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) การร่วมมือ (Cooperation) เด็กจะเริ่มให้ความร่วมมือในการเล่นหรือการทำงานกับผู้อื่นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เด็กยังมีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกันมากเท่าใด ก็ยิ่งเรียนรู้ถึงวิธีการร่วมมือกับคนอื่นมากขึ้นเท่านั้น

2) การแข่งขัน (Rivalry) การแข่งขันเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมให้ดีที่สุด เป็นส่วนหนึ่งของลักษณะทางสังคมของเด็กวัยนี้ ถ้าเด็กแสดงออกในรูปของการทะเลาะวิวาทและการโอ้อวดก็จะนำไปสู่ลักษณะทางสังคมที่เป็นปัญหา การแข่งขันเป็นลักษณะของการต่อสู้ดิ้นรนในการกระทำการใดสิ่งหนึ่งให้ดีกว่า หรือดีเท่ากับคนอื่นโดยปราศจากการขัดแย้งโดยตรง

3) การมีใจกว้างขวาง (Generosity) โดยปกติแล้ว เด็กจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและเรียกร้องสิ่งที่ตนต้องการอยู่แล้ว แต่เมื่อเด็กมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้นก็จะแสดงพฤติกรรมการมีใจกว้างขวางเพิ่มมากขึ้น โดยการแสดงความเต็มใจที่จะแบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้อื่น

4) ความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม (Desired for Social Approval) เมื่อเด็กมีความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมตามความคาดหวังของสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการเป็นที่ยอมรับของผู้ใหญ่จะเกิดขึ้นก่อนความต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ

5) การยอมรับ (Conformity) เด็กเรียนรู้วิธีการที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่ม โดยการเลียนแบบหรือปรับพฤติกรรมให้ผิดแปลกไปจากกลุ่มให้น้อยที่สุด

6) ความเห็นอกเห็นใจ (Sympathy) เด็กจะแสดงออกโดยการปลอบโยนหรือช่วยเหลือเมื่อเห็นผู้อื่นเป็นทุกข์ เด็กจะสามารถแสดงความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่นเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกับผู้อื่นมาก่อน ดังนั้นเมื่อเด็กยังโตขึ้นมีประสบการณ์มากขึ้น ก็จะสามารถแสดงพฤติกรรมเห็นอกเห็นใจได้หลายสถานการณ์มากขึ้น

7) การเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy) เป็นความสามารถที่เด็กจะนำตนเองเข้าไปแทนที่ในประสบการณ์ของผู้อื่น เด็กจะพัฒนาความสามารถนี้ได้ก็ต่อเมื่อเกิดความเข้าใจการแสดงออกทางสีหน้าและคำพูดของผู้อื่น

8) การพึ่งคนอื่น (Dependency) เด็กจะแสดงออกถึงพฤติกรรมนี้เพื่อเป็นที่รักของเพื่อนฝูง ความรักและการยอมรับจากผู้อื่น ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้เด็กมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ เด็กที่มีอิสระต่อตนเองจะขาดแรงกระตุ้นนี้ การทำโทษทางกายมีแนวโน้มที่จะขับให้เด็กออกจากสิ่งแวดล้อมและสร้างความรู้สึกที่พึ่งพาผู้อื่นมากขึ้น ในทางตรงกันข้าม เด็กที่ได้รับการกระตุ้นให้กระทำผิดด้วยตนเองจะมีบุคลิกภาพที่มีเสน่ห์ น่าสนใจมากกว่าเด็กที่ถูกผู้ใหญ่บังคับและเข้ามาวุ่นวาย

9) ความเป็นเพื่อน (Friendliness) เด็กจะแสดงพฤติกรรมนี้เมื่อต้องการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นหรือทำให้ผู้อื่น และต้องการแสดงความรักต่อผู้อื่น ความเป็นเพื่อนในวัยเด็ก เด็กได้รับอิทธิพลมาจากอายุ สติปัญญา ความคุ้นเคย ความสนใจคล้ายคลึงกัน และจากความร่วมมือในระยะแรกที่เด็กเข้ากลุ่ม เด็กจะแสดงออกโดยการยิ้ม การยกยอ พูดเชื้อเชิญและให้คำแนะนำในการเล่น

10) ความไม่เห็นแก่ตัว (Unselfishness) การที่เด็กรู้จักช่วยเหลือ แบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้อื่นเป็นการเรียนรู้ถึงจิตใจของผู้อื่น และทำเพื่อผู้อื่นมากกว่าที่จะคิดถึงแต่ความสนใจและความต้องการของตนเองเท่านั้น

11) การเลียนแบบ (Imitation) ถ้าเด็กมีการเลียนแบบบุคคลอื่นที่เป็นที่ยอมรับของกลุ่มจะช่วยพัฒนานิสัยที่ทำให้กลุ่มยอมรับด้วย ชั้นแรกเด็กจะเลียนแบบการแสดงออกทางสีหน้าต่อไปจะมีการเลียนแบบการแสดงออกทางท่าทาง การเคลื่อนไหว คำพูดและสุดท้ายเป็นการเลียนแบบพฤติกรรมทั้งหมด

12) ความผูกพัน (Attachment) เป็นพฤติกรรมที่มีพื้นฐานตั้งแต่สมัยทารกเนื่องจากเด็กได้รับความรัก ความผูกพันจากแม่อย่างอบอุ่น เมื่อเด็กโตขึ้นก็จะถ่ายทอดความรู้สึกนี้ไปสู่ผู้อื่นและเรียนรู้ที่จะสร้างมิตรภาพเมื่อย่างเข้าสู่วัยเด็กเล็ก

1.2.2 พฤติกรรมที่ไม่เข้ากับสังคม (Nonsocial Behavior Pattern) พฤติกรรมที่ไม่เข้ากับสังคมนี้มีความสำคัญในการที่จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และปรับพฤติกรรมของตนเองเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม มีดังต่อไปนี้

1) การปฏิเสธคัดค้าน (Negativism) เป็นการต้านทานหรือขัดขวาง เพื่อจะผลักดันพฤติกรรมของผู้อื่นไปในแนวทางที่ตนต้องการ ระยะนี้เด็กจะแสดงออกโดยการใช้ท่าทางแต่จะเปลี่ยนเป็นไขว่คว้าเมื่อทักษะการใช้ภาษาได้พัฒนาขึ้น เด็กที่มีการปรับตัวดีจะแสดงการต่อต้านอย่างตรงไปตรงมา แต่เด็กที่มีการปรับตัวไม่ดีอาจจะแสดงออกอย่างรุนแรง เช่น ร้องกรี๊ด หรือร้องไห้ พร้อมทั้งเกลือกกลิ้งตัวเองกับพื้น สถานการณ์ที่จะทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมต่อต้านก็คือ เด็กถูกรบกวนบ่อยโดยไม่จำเป็น ถูกทอดทิ้ง ถูกคาดหวังในสิ่งที่ตรงกันข้ามกับความต้องการ และถูกขู่บังคับให้กระทำในสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการนุ่มนวลหรือรุนแรงก็ตาม

2) ความก้าวร้าว (Aggression) เป็นการแสดงออกถึงความเกลียดชัง โดยที่ไม่ได้เกิดจากการยุแหย่ของคนอื่น ซึ่งอาจจะแสดงออกทั้งทางกาย และวาจา เด็กที่มีอายุ 2-4 ปี จะแสดงความก้าวร้าวบ่อย และจะลดลงไปตามอายุ ความก้าวร้าวทางกายจะลดลงแต่ความก้าวร้าวทางคำพูดจะเพิ่มขึ้น

3) การทะเลาะวิวาท (Quarreling) แสดงออกเมื่อเกิดการโต้เถียง โกรธเคืองกัน ซึ่งต่างจากความก้าวร้าว คือ จะเกิดกับคน 2 คนขึ้นไป แต่ความก้าวร้าวเป็นการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง คนที่เกี่ยวข้องกันในการทะเลาะวิวาทจะทำเพื่อป้องกันตนเอง แต่ความก้าวร้าวและเกิดได้โดยใช้ทั้งกำลังกายและวาจา เด็กชายทุกระดับอายุมีการทะเลาะวิวาทกันมากกว่าเด็กหญิง เด็กที่มีการติดต่อพูดคุยกับผู้อื่นมากก็จะมีปฏิสัมพันธ์มาก

4) การล้อเลียนและการข่มขู่ (Teasing and Bullying) การล้อเลียนเป็นการรุกรานผู้อื่นทางวาจา ขณะที่การข่มขู่เป็นการรุกรานผู้อื่นทางกาย ผู้รุกรานจะเฝ้ามองความไม่สบายใจของผู้อื่นอย่างพึงพอใจ

5) การมีอำนาจเหนือคนอื่น (Ascendance) เด็กแสดงพฤติกรรมมีอำนาจเหนือบุคคลอื่น ถ้าเด็กกระทำสำเร็จก็จะทำให้เด็กมีลักษณะเป็นผู้นำ แต่ถ้าไม่สำเร็จก็จะถูกกลุ่มปฏิเสธ

6) การยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentrism) เด็กเกือบทุกคนจะมีลักษณะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง คือมักจะคิดและพูดถึงแต่ตนเองเท่านั้น พฤติกรรมลดลงอยู่หรือเพิ่มมากขึ้นอยู่ที่เด็กจะตระหนักหรือไม่ ว่าการมีพฤติกรรมเช่นนี้ทำให้ตนเองไม่เป็นที่น่าสนใจ

7) ความอคติลำเอียง (Prejudice) พฤติกรรมนี้เริ่มเกิดขึ้นในวัยเด็กเล็กเมื่อเด็กสามารถเห็นและเข้าใจถึงความแตกต่างของตนเองและของผู้อื่น และเห็นความแตกต่างทางสังคมที่ทำให้บุคคลเกิดความต่ำต้อย เด็กมักจะอคติหรือมีความลำเอียงต่อบุคคลอื่นไปในทางลบ

8) การแบ่งเพศ (Sex Antagonism) เด็กเรียนรู้เรื่องความแตกต่างระหว่างเพศหญิงและเพศชายพร้อมกับการเรียนรู้บทบาทและทัศนคติที่เหมาะสมกับเพศของตนเองได้เมื่ออยู่ในกลุ่ม เด็กชายมักจะหลีกเลี่ยงการมีความสัมพันธ์กับเด็กหญิงหรือไม่เล่นร่วมกับเด็กหญิง และมีความรู้สึกว่าเป็นผู้ชายอยู่เหนือความเป็นหญิง (สุดาทิพย์ ภูพานิช. 2535 : 12 - 16 ; อ้างอิงมาจาก Hurlock. 1978 : 238-239)

/ พฤติกรรมทางสังคมที่เกิดขึ้นกับเด็กทั้งพฤติกรรมที่เข้ากับสังคมและพฤติกรรมที่ไม่เข้ากับสังคมนี้ขึ้นอยู่กับความรู้ต่อสิ่งแวดล้อมทั้งที่บ้านและในโรงเรียน การเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกทักษะหรือลักษณะนิสัยที่ดีโดยการให้ได้พบเห็นแบบอย่างที่ดี และจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยให้กับเด็ก จะทำให้เด็กสามารถเรียนรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้เป็นที่ยอมรับ

1.3 แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมชอบสังคม

การส่งเสริมพฤติกรรมชอบสังคมให้กับเด็ก เพื่อนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับอาจทำได้ดังนี้ (ประมวญ ดิฉินสัน. 2527 : 107)✓

1.3.1 การกำหนดตารางกิจกรรมประจำวันอย่างเหมาะสม และต่อเนื่องกัน โดยจัดกิจกรรมที่ต้องใช้พลังและกิจกรรมที่ผ่อนคลายสลับกัน ทำให้เด็กไม่เบื่อหน่าย มีบรรยายกาศการเรียนรู้ที่ดีการที่เด็กรู้ตารางกิจกรรมประจำวันและสิ่งที่ครุคาคหวังให้เด็ก ทำจะทำให้เกิดความเป็นระเบียบและความรู้สึกมั่นใจ

1.3.2 การเสริมแรง การเสริมแรงทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมจะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ ในการเสริมแรงพฤติกรรมทางสังคมแก่เด็กปฐมวัยนั้น ควรพูดให้ชัดเจนว่าเด็กได้แสดงพฤติกรรมที่ดีอย่างไร เช่น "เธอใจดีจัง ที่ช่วยมานะ เช็ดสีที่หกที่พื้น" คำชมเชยของครูมีคุณค่าสำหรับเด็กส่วนใหญ่ เพราะเป็นตัวอย่างที่ดี เด็กมักจะเอาอย่าง บางครั้งอาจใช้ทำทางแทนการเสริมแรงด้วยวาจาตามความเหมาะสม

1.4 งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคม

1.4.1 งานวิจัยต่างประเทศ

วูด (Wood. 1977 : 4837) ทำการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นที่ยอมรับของสังคมกับการมีอำนาจในสังคมของนักเรียนอนุบาล โดยใช้เด็กในโรงเรียนเอกชนจำนวน 25 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร แยกเป็นเด็กชาย 15 คน และเด็กหญิง 10 คน ที่ใช้ภาษาพูดเดียวกัน และเป็นคนระดับกลางเหมือนกัน การเก็บรวบรวมข้อมูลแยกเป็น 2 ส่วน คือ การมีอำนาจในสังคม ได้จากการสังเกตพฤติกรรมเด็กแต่ละคนในช่วงที่เด็กเลือกทำกิจกรรมด้วยตนเองรวมเวลาที่สังเกตคนละ 120 นาที ส่วนพฤติกรรมการเป็นที่ยอมรับในสังคม คือ การเป็นผู้เฒ่าและผู้จามในกลุ่มเพื่อน การแสดงความภาคภูมิใจต่อเพื่อนและการแสดงออกทั้งรักและเป็นศัตรูกับผู้ใหญ่ ส่วนพฤติกรรมที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน คือการประจบผู้ใหญ่เพื่อเป็นที่ยอมรับ การใช้ผู้ใหญ่ให้เกิดอำนาจและการแข่งขันกับกลุ่มเพื่อน

ชวาร์ซ และคนอื่น ๆ (Schwarz and others. 1974) ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก 2 กลุ่ม ที่มีอายุระหว่าง 2 - 3 ปี กลุ่มละ 19 คน โดยใช้เด็กกลุ่มหนึ่งในศูนย์เด็ก (Nursery School) ที่ให้ประสบการณ์ทางสังคมและกระตุ้นการเรียนรู้จากการจัดสิ่งแวดล้อม และเด็กอีกกลุ่มหนึ่งเป็นเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูอยู่ที่บ้าน โดยเด็กทั้ง 2 กลุ่มมีภูมิหลังเหมือนกันหลังจากได้ศึกษาเป็นระยะเวลา 9 เดือน ผลการศึกษาปรากฏว่า เด็กที่อยู่ในศูนย์เด็กมีลักษณะของพัฒนาการทางกาย ภาษา และกล่าติดต่อกับบุคคลอื่น และกับผู้ใหญ่ดีกว่าเด็กที่ถูกเลี้ยงเฉพาะอยู่ที่บ้าน ทั้งนี้เพราะเด็กที่อยู่ในศูนย์เด็กนั้นได้มีปฏิสัมพันธ์และใช้เวลาส่วนใหญ่ทำกิจกรรมร่วมกับเด็กในวัยเดียวกัน (Hess and Doreen. 1981 : 147 ; citing Schearz and others. 1974)

กอสลิน (Goslin. 1964 : 283-296) จากการศึกษาของกอสลิน พบว่า เด็กที่เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อนจะมีลักษณะคล่องแคล่วว่องไว สนใจต่อสิ่งรอบตัว ำรง เข้ากับคนง่าย เชื้อมั่นในตนเอง ไวต่อความรู้สึกและสนใจผู้อื่น

ดูลิตเติล (Doolittle. 1980 : 1940) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดห้องเรียนกับพฤติกรรมของนักเรียนระดับอนุบาลที่เกิดขึ้นโดยการจัดกลุ่มตาม (1) กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดในห้องเรียน (2) การใช้พื้นที่ (3) พื้นที่ที่ใช้จัดกิจกรรม (4) การสำรวจที่สำหรับวัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมเฉพาะอย่าง วิธีศึกษาใช้การสังเกตนักเรียน 16 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเล่นอิสระเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ก่อนและหลังการจัดห้องเรียนใหม่

การจัดห้องเรียนใหม่ได้จาก (1) การตรวจสอบจำนวนผู้ใช้พื้นที่ต่าง ๆ แต่ละพื้นที่ (2) การปรับหรือจัดที่ว่างใหม่ (3) การจัดส่วนต่าง ๆ สำหรับพื้นที่ (4) การจัดเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมถูกหลัก ขณะสังเกตจดบันทึกพฤติกรรมและกิจกรรมที่เด็กแต่ละคนทำลงในแผนที่ห้องเรียน พฤติกรรมที่พบก่อนจัดห้องเรียนใหม่ คือ การก้าวร้าว การรับความช่วยเหลือจากครู การเล่นแบบต่างคนต่างเล่น (Parallel Play) การจัดเตรียมอุปกรณ์ การเก็บอุปกรณ์ การวิ่ง การใช้อุปกรณ์อย่างเหมาะสม การใช้อุปกรณ์อย่างไม่เหมาะสม การทำลายอุปกรณ์ การไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับคนอื่น ๆ และการไปหาเพื่อนแบบของกิจกรรมที่พบคือ ขุดดิน เล่นละคร วาด-ตัดปะ-เขียน ต่อรูป ป่ายปีน ก่อสร้าง เล่นกินอาหาร เกมแบบสร้างสรรค์ เล่นรูปสัตว์ ดูหนังสือ ฟังเทป และเล่นเป็นช่างไม้

ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงห้องเรียนใหม่ ปรากฏว่าเสียงรบกวนน้อยลง มีการเล่นแบบร่วมมือกันมากขึ้น มีการจัดเตรียมอุปกรณ์มากขึ้น การเก็บอุปกรณ์หลังจากเล่นมากขึ้น การใช้อุปกรณ์เหมาะสมมากขึ้น การไม่เข้าไปพัวพันเกี่ยวข้องกับคนอื่นน้อยลง การไปหาเพื่อนลดลง มีการรวมกิจกรรมเข้าด้วยกัน มีการกระจายอำนาจเด็กไปทั่วห้องมากขึ้น ใช้พื้นที่เล่นละครมากขึ้น

สรุปได้ว่า มีความสัมพันธ์กันระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในห้องเรียนกับพฤติกรรมของเด็ก ซึ่งชี้ให้เห็นจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และที่พบนอกเหนือจากนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้พื้นที่ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหนังสือมีมากขึ้น มีการร่วมมือกันมากขึ้นในการเล่นละคร

บลาลอค และคนอื่น ๆ (Blalock and Others. 1984 : 172) ได้ศึกษา การสังเกตเด็กอนุบาล 2 ห้องเรียน จำนวน 36 คน ในขณะที่เด็กกำลังเล่นอย่างอิสระและ ไร้รหัสพฤติกรรม การมีปฏิสัมพันธ์ โดยใช้รหัสพฤติกรรมเด็ก (Child Behavior Code) ครู ผู้สอนเป็นผู้ตอบแบบสอบถามและทำนายสถานภาพในเด็กแต่ละคน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงสหสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างคะแนนการยอมรับทางสังคมมิติ (Socio Metric) ของเด็กกับการทำนายการยอมรับของเพื่อนที่ถูกทำนาย และเด็กที่มีผลกระทบทางสังคมมิติสูงจะตอบคำถามปลายเปิดน้อย และแสดงความรักและความรู้สึกทางคำพูด กับเพื่อนน้อย

1.4.2 งานวิจัยในประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 178 - 180) ได้ทำการศึกษาสภาพการอบรมในศูนย์เด็กปฐมวัยในด้านพฤติกรรมทางสังคม ผลของการ วิจัยพบว่าพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่ คือ การเล่นกับเพื่อน คุยกับ เพื่อน รองลงไปคือ การสั่ง บอก แนะนำ การพูดท้าทาย โอ้อวด การช่วยผู้อื่นทำงานหรือ เล่น การเอาของเพื่อนมาทำหรือเล่นโดยเพื่อนไม่อนุญาต และเมื่อนำพฤติกรรมดังกล่าว มาจำแนกเป็นประเภท คือ พฤติกรรมด้านบวก พฤติกรรมด้านลบ และพฤติกรรมที่ สัมพันธ์กับภาวะผู้นำในศูนย์ เด็กประเภทที่ 1 (ชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษา) จะมี พฤติกรรมด้านบวกและลบเกิดขึ้นมากที่สุด ส่วนพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมทาง สังคมของเด็กด้วยคือ ถ้าในห้องเรียนพฤติกรรมคำถามของผู้สอนในระดับสูงก็มี พฤติกรรมทางสังคมในด้านการชมเชยเพื่อน การยอมรับความผิดที่ตนกระทำ การเลียน แบบทำตามเพื่อนเกิดขึ้นในระดับสูง ส่วนห้องเรียนที่มีพฤติกรรมตอบสนองของผู้ เรียนก็มีพฤติกรรมทางสังคมในด้านการชมเชย การเก็บของเมื่อเลิกเล่น การทำเลียนแบบ ก็ เกิดขึ้นในระดับสูงเช่นกัน ถ้าในห้องเรียนแสดงพฤติกรรมร้องขอ-กล่าวโทษ เรื่องที่มีคน อื่นเกี่ยวข้องมากก็มีพฤติกรรมทางสังคมเกี่ยวกับตีกัน แย่งของกัน และก้าวร้าวสิทธิของผู้ อื่นเกิดขึ้นระดับสูงด้วย

✓ รักตวรรณ ศิริภาพร (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นของเด็กปฐมวัยที่ได้รับและไม่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเพื่อคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 65 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 31 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 31 คน โดยให้กลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ การเล่นตามมุมและกิจกรรมการเล่นเพื่อคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง มีความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเพื่อคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ✓

ศุภกุล เกียรติสุนทร (2532 : 57-63) ได้ศึกษาการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนกับพฤติกรรมช่วยเหลือของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 จำนวน 34 คน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การเก็บรวบรวมข้อมูล การวัดตัวแปรอิสระด้วยการสังเกตและจดบันทึกพฤติกรรมและวัดตัวแปรตามด้วยวิธีสัมภาษณ์ โดยการศึกษาเด็กเล่นอิสระ ช่วงเช้า ช่วงบ่าย และเวลาที่เด็กเล่นหรือพักผ่อนช่วงเช้าก่อนเข้าห้องเรียน พักกลางวันและบ่ายก่อนกลับบ้าน ใช้เวลาสังเกตช่วงเวลาละ 10 นาที ผลการศึกษาพบว่า การเป็นที่ยอมรับของเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการช่วยเหลือที่เกิดจากเด็กริเริ่มเองในระดับปานกลาง ส่วนการช่วยเหลือเพื่อนที่เกิดจากการขอร้องของเพื่อนไม่มีความสัมพันธ์กับการเป็นที่ยอมรับของเพื่อน การช่วยเหลือที่เกิดจากการริเริ่มของเด็กเองนั้นพบว่า การช่วยเหลือเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การปลอบใจเพื่อน และการให้สิ่งของแก่เพื่อนตามลำดับ และตัวแปรทั้งสามนี้สามารถอภิปรายความแปรปรวนของการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนได้ร้อยละ 70

ณัฐภาพร พงษ์สิงห์ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์การเล่นบล็อกกลางแจ้งเป็นกลุ่มอย่างมีแบบแผนกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์การเล่นบล็อกกลางแจ้งอย่างอิสระกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอนุบาล 2 อายุ 5-6 ปี จำนวน 30 คน โดยกลุ่มทดลองจะได้รับ

ประสบการณ์การเล่นบล็อกกลางแจ้งเป็นกลุ่มอย่างมีแบบแผน กลุ่มควบคุมได้รับประสบการณ์การเล่นบล็อกกลางแจ้งอย่างอิสระ ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์การเล่นบล็อกกลางแจ้งเป็นกลุ่มอย่างมีแบบแผนกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์การเล่นบล็อกกลางแจ้งอิสระ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่ จะเกิดขึ้นเมื่อเด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ดังนั้นจึงควรให้เด็กได้ทำกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อน

2. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการเล่น

2.1 ความหมายของการเล่น

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการเล่นดังนี้
 วราภรณ์ รักรัตน์ (2533 : 123) กล่าวว่า การเล่นเป็นกระบวนการเรียนรู้ของเด็กเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ การค้นคว้า การสำรวจ และการทดลองสิ่งต่าง ๆ เพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับตนเอง และเพื่อช่วยในการพัฒนาการเจริญเติบโตทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ให้เป็นผู้ที่มีความหมาย สามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

เยาวพา เดชะคุปต์ (2528 : 10) กล่าวว่า การเล่นเป็นกิจกรรมที่เป็นหัวใจและมีความสำคัญยิ่งในวัยเด็ก ธรรมชาติของเด็กจะชอบเล่นการพนัน การเล่นนอกจากจะเป็นการสนองความต้องการทางด้านจิตใจแล้วยังเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเด็ก ขณะที่เด็กเล่นเด็กจะเกิดการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันด้วย

บุญเยี่ยม จิตรดอน (2524 : 92-93) กล่าวไว้ในงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านพฤติกรรมของเด็ก ได้สรุปความหมายของการเล่นไว้ดังนี้

1. การเล่น คือการใช้กำลังที่เหลือใช้ให้เป็นประโยชน์

2. การเล่น คือ การพักผ่อน ขณะที่เล่นเด็กได้ผ่อนคลายความตึงเครียด และได้พักผ่อนไปในตัว

3. การเล่นเป็นการเตรียมเด็กสำหรับชีวิตในอนาคต เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักหน้าที่ที่ต้องกระทำ

จิน แมค (Jeanne Mack) ได้ให้คำจำกัดความของการเล่นไว้ว่า "การเล่นเป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม การเล่นของเด็กเปรียบได้กับการทำงานของผู้ใหญ่ จะต่างกันตรงที่ว่าผู้ใหญ่ทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ แต่สำหรับเด็กกิจกรรมการเล่นจะจบลงตัวโดยไม่ได้มุ่งหวังสิ่งใดสิ่งหนึ่ง นอกเหนือไปจากความพอใจตามธรรมชาติ" (คณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2536 : 121)

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1972 : 321) กล่าวว่า การเล่นเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น และมักเป็นกิจกรรมที่กระทำโดยไม่มีการบังคับ

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า การเล่นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ การเล่นที่เด็กเล่นด้วยความสมัครใจ สนุกสนาน จะพัฒนาเด็กทุกด้าน ตลอดจนส่งเสริมประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ต่อไป

2.2 คุณค่าของการเล่น

การเล่นเป็นส่วนสำคัญของชีวิตเด็กเล็ก และมีคุณค่าต่อการพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนการเรียนรู้ทางด้านจริยธรรม และช่วยให้เด็กได้รับความสนุกสนานในการเล่น เด็กทุกคนจะเล่นทุกอย่างที่เขาพอใจ ถ้าผู้ใหญ่คอยแนะนำให้เขารู้จักเล่น การเล่นเป็นสิ่งที่สอนได้ เช่น การสอนให้เด็กเล่นบทบาทสมมติ ผู้ใหญ่เพียงแต่จัดเตรียมสิ่งของเครื่องใช้ เสื้อผ้า แล้วปล่อยให้เด็กคิดแต่งเรื่องเอง หรืออาจเตรียมหุ่นให้เด็กเชิดและสมมติเรื่องเอง

ซิงเกอร์ และเรเวนสัน (Singer and Revenson. 1978 : 45) ได้ทำการวิจัย และค้นพบว่า เด็กที่เล่นสมมติจะเป็นเด็กที่มีชีวิตชีวาและยิ้มมากกว่าเด็กที่เที่ยวเดินอยู่ อย่างไม่มีจุดหมายในท้องเรียน หรือเด็กที่เล่นก้าวร้าว

การเล่นกับพัฒนาการทางด้านร่างกาย

เนื่องจากธรรมชาติของเด็กทุกคนไม่ชอบอยู่นิ่ง เด็กชอบเคลื่อนไหว โดยเฉพาะเด็กก่อนวัยเรียนชอบเดิน ชอบวิ่ง กระโดด ปีนป่าย หมุนตัว ฯลฯ การที่ผู้ใหญ่จัด ให้เด็กได้เล่นเป็นการเสริมสร้างพัฒนาการกล้ามเนื้อทุกส่วน ทำให้กล้ามเนื้อแข็งแรง มี การทำงานประสานกันระหว่างกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ จะทำให้เด็กเป็นคนคล่องแคล่วว่องไว มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง การเล่นที่ช่วยพัฒนาทางด้านร่างกาย ได้แก่ การเล่นกลางแจ้ง ส่วนการเล่นดินน้ำมัน ดัดกระดาษ กิจกรรมประดิษฐ์ เป็นการเล่นที่ช่วยพัฒนาการทาง ด้านกล้ามเนื้อเล็ก และจะเป็นประโยชน์เมื่อจะทำกิจกรรมที่ต้องใช้นิ้วมือ

การเล่นกับพัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจ

การเล่นช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านจิตใจ มีอารมณ์ที่มั่นคงและ สมบูรณ์ เมื่อเด็กเกิดความรู้สึกทางอารมณ์กลัว อิจฉาริษยา โมโห คับข้องใจ เครียด ฯลฯ ซึ่งอารมณ์เหล่านี้จะเกิดขึ้นกับเด็กทุกคน เนื่องจากต้องตกอยู่ในสภาพที่ตนไม่พอใจและไม่ สมปรารถนา อารมณ์ต่าง ๆ เหล่านี้จะถูกระบายออกมาทางการเล่น เช่น การทุบดิน น้ำมัน เตะบอล ฉีกกระดาษ เป็นต้น อารมณ์ผิดปกติเหล่านี้เมื่อถูกระบายออกมาจะช่วย ให้เด็กคลายอารมณ์ขุ่นมัว เด็กจะมีความสุข การเล่นจะสร้างจิตใจและปรับอารมณ์ของ เด็กให้เด็กได้ตื่นตัว รู้จักค้นคว้าหาทางแก้ปัญหาต่าง ๆ การเล่นทำให้คลายความรู้สึกเจ็บใจ เศร้าโศก และขจัดความเครียดให้หายไป

การเล่นกับพัฒนาการทางด้านสังคม

การเล่นสอนให้รู้จักเหตุผล การรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน รู้จักการอยู่ ร่วมกันฝึกให้รู้จักความสามัคคี ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม รู้จักเสียสละ ฝึกให้ยอมรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่นฝึกให้รู้จักการรอคอย ความอดทน มีความพอใจและยอมรับความจริง สามารถจัดหรือปรับตัวเองให้เข้ากับสังคม ทำให้เกิดความเข้าใจ อ่อนน้อม เห็นใจผู้อื่น ทำให้อยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้เนื่องจากการเล่นของเด็กจะต้องมีการติดต่อ เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นด้วย

การเล่นกับพัฒนาการทางด้านสติปัญญา

การเล่นทำให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ชีวิตให้กับตนเอง เช่น ให้เรียนรู้รูปร่าง ขนาด น้ำหนัก ปริมาณ ความเหมือน ความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบๆ ตัวเด็ก พฤติกรรมการเล่นของเด็กจะสะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้และความเข้าใจที่เด็กมีต่อสิ่งที่อยู่รอบตัว การเล่นจะช่วยให้เด็กปรับตัวและเปลี่ยนแปลงความคิด ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวให้ตรงกับความเป็นจริง ปกติเด็กจะเรียนรู้จากสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวโดยการสังเกต ค้นคว้า สำรวจ ทดลอง เลียนแบบ เด็กสามารถทำอะไรได้ถ้าเด็กพอใจและสนใจ การเล่นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา การเล่นจะช่วยให้เด็กปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมรอบตัวและรู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

2.3 ความสำคัญของการเล่น

เลขา ปิยะอัจริยะ (2524 : 18) กล่าวว่า การเล่นเป็นการตอบสนองความกระตือรือร้นใ้รู้ของตนเองโดยไม่ต้องมีใครสอน การเล่นทำให้เด็กเกิดความสนุกสนาน รู้สึกเป็นอิสระพร้อมที่จะทำกิจกรรมซ้ำเมื่อเกิดความพึงพอใจโดยไม่ต้องมีสิ่งใดมากระตุ้น การเล่นมีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมของเด็ก

เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว (2524 : 97) กล่าวถึงความสำคัญของการเล่นไว้ว่า สามารถสนองตอบต่อวัตถุประสงค์หลายอย่างของเด็กเช่น ตอบสนองความรู้สึกทางด้านร่างกาย สนองตอบความอยากรู้อยากเห็น ได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เด็กจะต้องเรียนรู้ก่อนถึงวัยผู้ใหญ่

ประสพศรี อึ้งถาวร (2526 : 274) กล่าวถึงการเล่นที่ดีจะช่วยพัฒนาสติปัญญาของเด็กได้เป็นอย่างมาก เด็กเล็กเป็นกลุ่มที่ไม่ควรเร่งในการเรียนอย่างจริงจัง แต่ควรจะให้การเรียนรู้ที่แทรกอยู่ในการเล่นแบบต่าง ๆ มากกว่า เพื่อให้การเล่นเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่า และสามารถสร้างเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

มณีวรรณ พรหมน้อย (2526 : 18) กล่าวว่า การเล่นเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเด็ก เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยระบายอารมณ์และความรู้สึก รวมทั้งหันเหความกังวลใจ ซึ่งเด็กอาจได้รับมาให้เป็นความสนุกสนานเพลิดเพลิน การเล่นของเด็กจำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลใกล้ชิด ในการจัดหาของเล่นและจัดประสบการณ์การเล่นที่เหมาะสมกับเด็ก ควรปล่อยให้เด็กมีอิสระในการเล่น เพราะจะเป็นการกระตุ้นให้เด็กได้ใช้สมองสามารถปรับตัวและรู้จักแก้ปัญหาได้

สมใจ ทิพย์ชัยเมธา และละออ ชูติกร (2525 : 163-169) ได้ให้ความสำคัญของการเล่นไว้ดังนี้

1. การเล่นเป็นความสุขของเด็กเพราะเด็กได้เล่นตามที่เขาต้องการ และเกิดความพอใจ
2. การเล่นเป็นการตอบสนองความต้องการของเด็กในหลายด้านดังนี้
 - 2.1 ความอยากรู้อยากเห็น
 - 2.2 ความต้องการทางด้านร่างกาย เป็นธรรมชาติของเด็กที่จะอยู่นิ่งไม่ได้ต้องมีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา
 - 2.3 ความต้องการทางจิตใจ การเล่นเป็นการกระทำที่พึงพอใจ
 - 2.4 การเล่นเป็นการช่วยทดแทนในสิ่งที่เด็กต้องการและอยากเป็น
3. การเล่นเป็นการเรียนรู้ของเด็กในสิ่งที่ไม่มีใครสอน และเป็นวิธีที่เด็กได้ค้นคว้าหาสิ่งที่ตนอยากรู้
4. การเล่นเป็นการเตรียมเด็กให้รู้จักหน้าที่ เสริมสร้างการพึ่งตนเอง และรู้จักแก้ปัญหา
5. การเล่นเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาเด็กทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

กล่าวโดยสรุป การเล่นเป็นการตอบสนองการเรียนรู้ของเด็กที่มีผลต่อการพัฒนาเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา

2.4 ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการเล่น

ประภาพรรณ เอี่ยมสุภชาติ (2530 : 124-129) ได้สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่นโดยได้แบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทฤษฎีการเล่นคลาสสิกและกลุ่มทฤษฎีการเล่นรวมสมัย

1. ทฤษฎีการเล่นแบบคลาสสิก (Classical Theories of Play)

ทฤษฎีการเล่นแบบคลาสสิกได้พัฒนาขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 19 ถึงช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ทฤษฎีนี้ได้พยายามอธิบายถึงปรากฏการณ์การเล่นของเด็กในลักษณะต่าง ๆ แต่เนื่องจากไม่มีข้อมูลสนับสนุน ทฤษฎีเหล่านี้จึงไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร แต่ก็นับว่ามีประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษา เพราะจะทำให้เข้าใจแนวคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับการเล่นในอดีต ทฤษฎีดังกล่าวได้แก่

1.1 ทฤษฎีพลังงานเหลือใช้ (Surplus Energy Theory)

ทฤษฎีพลังงานเหลือใช้นี้พัฒนาโดย คาร์ล กรอส (Karl Gross) ซึ่งได้แนวคิดเบื้องต้นมาจากอริสโตเติล (Aristotle) แนวคิดของทฤษฎีนี้เชื่อว่า อินทรีย์จะใช้พลังงานไปประกอบกิจกรรมเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ อันได้แก่ การทำงาน หรือเพื่อไปประกอบกิจกรรมที่ไม่มีเป้าหมาย ซึ่งได้แก่การเล่นซึ่งจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีพลังงานเหลือใช้จากการประกอบภาระงานแล้ว นั่นคืออินทรีย์จะนอ้งใช้พลังงานในการทำงานก่อนแล้วจึงนำพลังงานที่เหลือมาใช้ในการเล่น

1.2 ทฤษฎีการผ่อนคลาย (Relaxation Theory) เป็นทฤษฎีที่แพททริก (Patrick) พัฒนาขึ้นมา ทฤษฎีนี้มาจากแนวความคิดที่ว่า การเล่นนั้นเป็นกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการที่จะผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ โดยที่เขากล่าวว่า การทำงานในสภาพสังคมปัจจุบันต้องการคนที่แสดงเหตุผลในลักษณะรูปธรรม มีความตั้งใจสูง และกิจกรรมนั้นต้องอาศัยความละเอียดอ่อน อีกทั้งมีการแข่งขันและเปรียบเทียบผลงานเหล่านั้นด้วย จึงทำให้เกิดความเครียดและนำไปสู่ความผิดปกติทางระบบประสาท ทฤษฎีนี้ไม่ได้อธิบายถึงการเล่นของเด็กอย่างชัดเจน เพราะถ้าการเล่นนั้นทำเพื่อจะผ่อนคลายความเครียดจากการทำงานจึงมีคำถามว่าเด็กไม่ได้ทำงานทำไมจึงต้องเล่นด้วยกรณีนี้ แพททริก อธิบายว่าการเล่นนั้นถือว่าเป็นธรรมชาติของเด็กที่จะต้องเล่นจะต้องกระทำ

1.3 ทฤษฎีการทำซ้ำ (Recapitulation Theory) ทฤษฎีนี้ได้รับแนวคิดมาจากทฤษฎีวิวัฒนาการของดาร์วิน (Darwin) ซึ่งเห็นว่าการเล่นของมนุษย์ถือว่าเป็นมรดกที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษนั่นเอง

1.4 ทฤษฎีการเล่นโดยสัญชาตญาณ (Instinct Practice Theory) ทฤษฎีนี้เป็นแนวคิดของคาร์ล กรอส (Karl Gross) เขาได้กล่าวไว้ว่า สัตว์มักจะเล่นเพื่อเตรียมตัวสำหรับชีวิตในอนาคตเป็นลักษณะของสัญชาตญาณเพื่อที่จะฝึกให้เกิดความสมบูรณ์ขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสัตว์บางชนิดที่ต้องการเป็นอิสระจากแม่ทันทีที่เกิด ดังนั้นการเล่นของสัตว์เหล่านั้นจึงเป็นการฝึกทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นเมื่อโตขึ้น

จากแนวคิดนี้เอง จึงมีความสำคัญอย่างมากต่อประสบการณ์ชีวิตเบื้องต้นของเด็ก เพราะการที่เด็กได้มีประสบการณ์หรือไม่มีประสบการณ์ในการเล่นนี้จะมีผลต่อชีวิตอนาคตของเด็ก การที่เด็กได้มีโอกาสเล่นมากก็จะทำให้เด็กมีโอกาสฝึกทักษะที่จำเป็นต่อชีวิตเมื่อโตขึ้นอีกทั้งประสบการณ์เหล่านั้นจะช่วยให้เด็กสามารถที่จะควบคุมความสามารถของตนเองและสภาพแวดล้อมได้ ทั้งอาจจะช่วยพัฒนาการด้านบุคลิกภาพและสติปัญญาอีกด้วย และเด็กที่ขาดประสบการณ์ในการเล่นก็จะขาดทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็น

2. ทฤษฎีการเล่นร่วมสมัย (Contemporary of Play) ทฤษฎีการเล่นร่วมสมัยนี้ได้แก่ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ซึ่งมี فروยด์ และ อีริคสัน เป็นผู้นำกลุ่ม ทฤษฎีนี้มุ่งพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพ ทฤษฎีนี้มองการเล่นในแง่พฤติกรรมของความรู้สึก และ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญามีเพียเจต์เป็นผู้นำ ทฤษฎีนี้เน้นที่กระบวนการและเนื้อหาของการเล่นที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา เหตุนี้ทฤษฎีนี้จึงมองการเล่นในแง่ของพฤติกรรมทางสติปัญญา

2.1 ทฤษฎีจิตวิเคราะห์

จากการสังเกตของ فروยด์ พบว่า การเล่นเกิดจากความต้องการความพึงพอใจ และการที่เด็กได้บรรลุถึงความพอใจนั้นจะต้องสนองด้วยการเล่น เช่น การที่เด็กเล่นเป็นมนุษย์อวกาศ นักแข่งรถ พยาบาล หรือแม่ ก็เพื่อแสดงออกถึงความต้องการที่ทำให้ตนเองมีความพึงพอใจมากขึ้น นอกจากนั้น فروยด์ ยังมองเห็นว่าการเล่นมีคุณค่าอย่างมากในแง่ของการบำบัด เพราะการเล่นสามารถลดความไม่พึงพอใจอันเกิดจากประสบการณ์ได้

ต่อมา อีริกสัน (Erikson) ได้ขยายทฤษฎีนี้โดยอธิบายถึงพฤติกรรมการเล่นของเด็กเพื่อให้มีความเข้าใจมากขึ้น โดยกล่าวว่า การเล่นเป็นพัฒนาการตามขั้นตอนของเด็ก เด็กจะเข้าใจโลกที่เขาอยู่โดยการเล่นสิ่งใหม่ ๆ ที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้นและได้แบ่งขั้นตอนของพัฒนาการการเล่นของเด็กออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. การเล่นเกี่ยวกับตนเอง การเล่นนี้เริ่มตั้งแต่แรกเกิดโดยศูนย์กลางของการเล่นอยู่ที่ตัวเด็กเอง ในระยะแรกเขาอาจจะไม่ได้คิดว่าสิ่งที่เด็กทำนั้นเป็นการเล่น เพราะการเล่นของเด็กในระยะนี้เริ่มโดยการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายซ้ำ ๆ รวมทั้งการส่งเสียงซ้ำ ๆ อยู่ตลอดเวลา ต่อมาเมื่อทารกจะมุ่งความสนใจในการเล่นออกไปที่คนอื่นหรือสิ่งของอื่น เช่น การเล่นเสียงระดับต่าง ๆ เพื่อดูการสนองตอบของแม่ หรือสำรวจร่างกายรูปร่างหน้าตาของแม่ด้วยมือ เป็นต้น การเล่นเกี่ยวกับตนเองนี้เป็นการเริ่มต้นที่จะเรียนรู้ลักษณะต่าง ๆ ของโลกที่เขาอยู่

2. การเล่นในโลกเล็ก ๆ ของเด็กคือจะเล่นกับของเล่นและวัตถุต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวเด็ก ซึ่งการเล่นในโลกเล็ก ๆ ของเด็กนี้จะเป็นการช่วยให้เด็กได้ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่กฎเกณฑ์บางอย่างที่เด็กต้องเรียนรู้ เช่น สิ่งของนั้นอาจแตกสลายสูญหายไปได้หรือเป็นสิ่งที่ของของคนอื่น อีกทั้งอาจถูกควบคุมจากผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า เช่น เด็กที่โตกว่าหรือผู้ใหญ่ ถ้าเด็กยังไม่สามารถเรียนรู้โลกเล็ก ๆ ของเขาได้แล้วจะทำให้เด็กกลับไปสู่การเล่นในช่วงแรก คือ การเล่นเกี่ยวกับตนเอง

3. การเล่นในช่วงอายุที่เข้าสู่วัยเรียนเมื่อเด็กเข้าสู่สังคมที่กว้างขึ้นรู้จักแบ่งปันของเล่นกับผู้อื่น ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายของพัฒนาการการเล่นแต่ความสำเร็จของพัฒนาการขั้นนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากความสำเร็จในพัฒนาการของ 2 ขั้นแรก ในขั้นนี้เด็กจะเรียนรู้ว่าเมื่อใดเขาจะเล่นคนเดียวและเมื่อใดเขาจะเล่นในกลุ่มอีริกสันสรุปว่าการเล่นสามารถสังเกตได้จากรูปแบบ เนื้อหา คำพูด และความรู้สึกที่เด็กแสดงพฤติกรรมออกมาจากการเล่น

2.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา

ทฤษฎีของเพียเจท์ (Piaget) ซึ่งว่าด้วยพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ ได้แบ่งแยกพัฒนาการทางความรู้ ความเข้าใจของเด็กออกเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการเล่นที่ใช้ประสาทสัมผัส (Sensorimotor Play) การเล่นในขั้นนี้เด็กจะมีพฤติกรรมในลักษณะเป็นการสำรวจ จับต้องวัตถุ นับว่าเป็นการฝึกเล่นและพัฒนาการเล่นควบคู่กันไปพัฒนากับพัฒนาการทางสติปัญญา ขั้นการแก้ปัญหาด้วยการกระทำซึ่งการเล่นในขั้นนี้จะยุติลงเมื่อเด็กอายุได้ประมาณ 2 ขวบ

2. ขั้นการเล่นเกี่ยวกับการสร้าง (Constructive Play) การเล่นในขั้นนี้จะเกิดขึ้นเมื่อเด็กอายุ 1½ - 2 ปี เป็นการเล่นที่มีวัตถุประสงค์ที่ไม่มีขอบเขตจำกัด เด็กจะเล่นตามความพอใจมากกว่าจะคำนึงถึงความจริงหรือมาตรฐานต่าง ๆ ของสังคม เมื่อเด็กเริ่มรับรู้การเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากการเล่นซ้ำ ๆ เด็กจะเริ่มจำลักษณะของการเล่นและการเล่นในขั้นนี้จะพัฒนาไปสู่การเล่นที่ใช้สัญลักษณ์

3. ขั้นการเล่นที่ใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Play) การเล่นในขั้นนี้เกิดขึ้นเมื่อเด็กมีอายุ 3 - 4 ปี การเล่นนี้เกิดขึ้นได้ต่อเมื่อเด็กสามารถจำและสมมติสิ่งของเครื่องเล่นต่าง ๆ ที่ไม่อยู่ในที่นั้นได้ เช่น สมมติให้ผ้าที่พับไว้เป็นทารก สมมติว่ามีขนมมาป้อนตุ๊กตา เป็นต้น และลักษณะการเล่นที่เป็นส่วนหนึ่งของการเล่นที่ใช้สัญลักษณ์นับว่าเป็นการพัฒนาการขั้นสูง คือ การแสดงละครสมมติ (Sock - dramatic Play) การเล่นแบบนี้จะเริ่มจากคำว่า "เขา สมมติว่าเป็น ดีกว่า" การแสดงออกนี้เป็นการแสดงออกอย่างง่าย อธิบายถึงการรับรู้ทางสังคมของเด็ก โดยการแสดงบทบาทของผู้อื่นและแสดงความรู้สึกต่อสังคมของเด็ก

จากทฤษฎีการเล่นที่กล่าวมานี้ พอสรุปได้ว่า การเล่นเป็นธรรมชาติของเด็กที่มีความต้องการที่จะเล่นเพื่อเป็นการสนองความต้องการและความพึงพอใจในตนเอง เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากการเล่นตามลำดับขั้น โดยเริ่มจากการเล่นเกี่ยวกับตนเองก่อน แล้วจึงพัฒนาไปสู่การเล่นกับวัตถุ และในที่สุดเด็กพัฒนาไปถึงการเล่นขั้นสุดท้าย คือ การเล่นโดยใช้สัญลักษณ์ เด็กสามารถที่จะนำผลของการเรียนรู้ที่ค้นพบมาปรับใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์จริง

2.5 หลักในการจัดประสบการณ์การเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย

ในการจัดกิจกรรมหรือจัดประสบการณ์การเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย ควรคำนึงถึงหลักการกิจกรรม ดังนี้

1. การเล่นของเด็กต้องการการเรียนรู้ตามลำดับขั้นพัฒนาการ ซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือจากครู บิดามารดาในการจัดของเล่นให้เหมาะสมสำหรับเด็ก ควรจะปล่อยให้เด็กมีอิสระเต็มที่ในขณะที่เด็กเล่น (มณีวรรณ พรหมน้อย. 2526 : 18)
2. การจัดกิจกรรมการเล่นต้องคำนึงถึงระดับวุฒิภาวะของเด็ก และจัดให้มีความสอดคล้องกับความสามารถของเด็ก (เลขา ปิยะอัจริยะ. 2524 : 6)
3. จัดเวลาให้เด็กได้เล่นตามมุม (หลังการทำกิจกรรมหรือช่วงเช้า - เย็น) และแนะนำระเบียบกติกาในมุมเล่น เช่น เล่นแล้วควรเก็บให้เรียบร้อย ไม่ส่งเสียงดัง
4. เปิดโอกาสให้เด็กเล่นร่วมกับเพื่อนคนอื่น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม เด็กจะได้เรียนรู้การแบ่งปัน การรอคอย การยอมรับ และการปฏิบัติตามข้อตกลงได้ดี
5. ขณะที่เด็กเล่น ครูควรมีส่วนร่วมในการเล่นกับเด็ก เพราะการพูดคุย สนทนา การตอบคำถามของเด็ก จะเป็นการกระตุ้นพัฒนาการด้านภาษาและสติปัญญาของเด็ก
6. ควรคำนึงถึงความสนใจของเด็ก การกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมอย่างเหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะจะช่วยให้เด็กพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจได้เป็นอย่างดี

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า การเล่นมีความสำคัญสำหรับเด็กมาก การเล่นช่วยให้เด็กเกิดจินตนาการและการเรียนรู้ จึงนับว่าการเล่นของเด็กมีความสำคัญในการพัฒนาทุก ๆ ด้าน

2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างการเล่นกับการเรียนรู้

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2535 : 3) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเล่นกับการเรียนรู้ที่เห็นได้ชัด คือ การเล่นจะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสตอบสนองความกระตือรือร้นใคร่รู้ของตนเอง ซึ่งจะนำเด็กไปสู่การค้นพบและเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและสิ่งรอบ ๆ ตัว โดยไม่ต้องมีใครสอนการเล่นทำให้เด็กเกิดความรู้สึกอิสระ สนุกสนานเพลิดเพลินและพร้อมที่จะทำกิจกรรมซ้ำเมื่อเกิดความพอใจและสนใจ โดยไม่ต้องมีสิ่งอื่นมากกระตุ้น ไม่ว่าจะเป็นการให้รางวัลหรือการลงโทษเด็กยังอาจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเกิดความคิดใหม่ ๆ อยู่เสมอ เด็กไม่เพียงแต่เล่นเพื่อดูว่าอะไรเกิดขึ้น แต่มีความมุ่งหมาย มีความคิดริเริ่ม การเปลี่ยนพฤติกรรมเช่นนี้เป็นการแสดงถึงความก้าวหน้าในระดับสติปัญญาความคิดของเด็ก นักจิตวิทยาและนักการศึกษาปัจจุบันจึงถือว่าการเล่นคือการทำงานของเด็ก การเล่นเป็นกิจกรรมหลักสำหรับเด็กทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระยะเวลาอายุระหว่าง 3 ถึง 8 ปี

การเล่นมีความสำคัญต่อเด็ก และช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อเด็กมากขึ้น ซึ่งครูผู้สอนจึงควรรู้จักการเลือกหรือสร้างกิจกรรมและอุปกรณ์ที่ช่วยให้เด็กมีความรู้สึกว่าการเรียนเป็นการเล่น และการเล่นเป็นการเรียน การสอนของครูจึงจะเป็นที่สนใจของเด็กและในขณะเดียวกันก็มีคุณค่าทางด้านการศึกษาของเด็กด้วย

2.7 ประเภทการเล่น

ลักษณะการเล่นของเด็กแตกต่างกันไปในแต่ละวัย แต่ละบุคคล ตามความสนใจและสภาพของเด็ก ทั้งนี้เพราะการเล่นแต่ละชนิดให้ความพอใจแก่เด็กแตกต่างกัน บางครั้งเด็กก็ชอบดูคนอื่น หรือบางเวลาก็ชอบเล่นกิจกรรมที่ร่วมมือกับคนอื่น มีการแลกเปลี่ยนสิ่งของเด็กแต่ละคนมีโอกาสนการเล่นในแบบต่าง ๆ กัน ซึ่งอรรถวน สุ่มประดิษฐ์ (2533 : 33) ได้สรุปการเล่นไว้ 6 ประเภท ดังนี้

1. การเล่นเพื่อการค้นคว้า เป็นการเล่นที่เด็กใช้ประสาทสัมผัสในการทดลองหยิบ จับ ตรวจสอบสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัว เนื่องจากเด็กมีความอยากรู้อยากเห็น ทำให้เด็กได้เรียนรู้รูปร่าง ขนาด ความหนาเบบ ละเอียดของวัตถุ ความแตกต่างกันของเสียง เป็นต้น
2. การเล่นที่ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และทักษะทางมือ เป็นการเล่นที่เด็กนำสิ่งของต่าง ๆ มาประกอบเป็นของเล่นอย่างง่าย ๆ ซึ่งการกระทำนั้นทำให้เด็กได้รับความสุขความพอใจ
3. การเล่นเป็นละครหรือจินตนาการ เป็นการเล่นเลียนแบบจากสิ่งที่เห็นในชีวิตประจำวัน เด็กจะดัดแปลงสถานที่เล่นให้เป็นสถานที่ตามความคิดของเขาเอง และนำสิ่งต่าง ๆ มาดัดแปลงให้เป็นไปตามความคิดของตนเอง
4. การเล่นออกกำลังกาย เป็นการเล่นซึ่งเด็กนำมาเล่นร่วมกัน ซึ่งต้องมีการเคารพกฎกติกาของการเล่น เรียนรู้แพ้ชนะ และทำให้เด็กปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้
5. การเล่นเกมในบ้าน เป็นการเล่นร่วมกับพี่ ๆ น้อง ๆ ในครอบครัว
6. การเล่นเพื่อความเพลิดเพลินจากการดู ฟัง การสังเกต เป็นการเล่นที่ต้องอาศัยคนอื่นเล่น

เยาวยา เดชะคุปต์ (2528 : 19 - 20) ได้แบ่งประเภทของการเล่นไว้ 2 ชนิด ดังนี้

1. การเล่นอย่างอิสระ เป็นการเล่นซึ่งเด็กมีอิสระในการเลือกเล่นตามลำพัง หรือเลือกเป็นกลุ่มตามที่เด็กสนใจ ซึ่งการเล่นบทบาททางสังคมนั้นเป็นการเล่นเลียนแบบผู้ใหญ่
2. การเล่นสมมติ เป็นการเล่นบทบาททางสังคม หรือเล่นเลียนแบบผู้ใหญ่ การเล่นเกมนี้เด็กจะมีอิสระที่จะคิดและใช้จินตนาการได้อย่างเสรี เมื่อเด็กเล่นเกมสมมติ เด็กจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดังนี้
 - 2.1 โครงสร้างของสังคม
 - 2.2 ได้มีโอกาสระบายอารมณ์
 - 2.3 ปรับตัวให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม
 - 2.4 เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและใช้จินตนาการ

2.8 การเล่นตามมุม

2.8.1 ประเภทของการเล่นตามมุม

การจัดห้องเรียนมีความสำคัญต่อเด็กก่อนวัยเรียนอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะเป็นช่วงแรกของเด็กในการออกสู่สังคมภายนอก เด็กต้องเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ และการจะช่วยให้เด็กปรับตัวได้อย่างเป็นสุขนั้นไม่มีกิจกรรมใดดีกว่าการจัดให้เด็กเล่น (ภรณ์ คุรุรัตนะ, 2535 : 166) การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน การจัดมุมเพื่อให้เด็กมีโอกาสนเล่นในห้องเรียนควรจะเป็นดังนี้

1) มุมบ้าน เป็นมุมเล่นที่จัดให้มีสภาพคล้ายบ้าน ประกอบด้วยเครื่องใช้ภายในบ้านอาจเป็นของจริงหรือของจำลอง เพื่อให้เด็กเกิดความอบอุ่นและได้เลียนแบบชีวิตในครอบครัว กิจกรรมจัดเพื่อให้เด็กได้เล่นในสิ่งที่ตนชอบ สิ่งที่จะได้ควบคู่กันมาคือ การใช้ภาษา การปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน การพัฒนาทางอารมณ์ สังคม และสติปัญญา สื่อ อุปกรณ์ ที่จัดไว้ในมุมนี ได้แก่ เครื่องครัว เครื่องใช้ในบ้าน เช่น เสื้อ หมอน กระຈกตุ๊กตา เสื้อตุ๊กตา เครื่องแบบของคนอาชีพต่าง ๆ เช่น หมอ ตำรวจ ทหาร เครื่องใช้ใน การประกอบอาชีพ เช่น กระบุง ตะกร้า ไม้คาน เครื่องมือจับปลา รองเท้า และเสื้อผ้าที่ใช้แล้วสำหรับเด็กแสดงบทบาทสมมติ

2) มุมหนังสือ

แม้จะไม่มีการสอนอ่านเขียนสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา แต่การหาสภาพสวย ๆ นิทาน ภาพมาจัดวางไว้ ย่อมเป็นสิ่งจูงใจให้เด็กได้จับต้อง เปิดดูเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านโดยไม่รู้ตัว สิ่งประกอบสำหรับมุมนีคือ เสื้อ หมอน รูปทรงต่าง ๆ จะช่วยจูงใจให้เด็กอยากนั่งนอนอ่านในท่าทางสบาย ๆ ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินทั้งที่อ่านไม่ได้

3) มุมธรรมชาติ หรือมุมวิทยาศาสตร์

เป็นมุมที่เด็กจะศึกษาหาความรู้ด้วยการสังเกต การทดลองด้วยตนเอง จึงจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องชั่ง ตัวอย่างพืช เปลือกหอย สาลี กระดาษ หินชนิดต่าง ๆ ฯลฯ นำมาจัดวางไว้เป็นหมวดหมู่

ครูควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับบทเรียนมาจัดให้เด็กได้สังเกต และเรียนรู้ เช่น เมื่อเรียนบทเรียนเรื่องพืช การงอกของเมล็ดพืช ครูอาจจะใช้ข้าวเปลือก มาหว่านในกะบะทราย ให้เด็กช่วยกันรดน้ำทุกวัน เด็กจะเฝ้าดูการเปลี่ยนแปลงได้ ตลอดเวลาจนกระทั่งเมล็ดข้าวเปลือกค่อย ๆ งอกเป็นต้นข้าว

4. มุมบล็อก

บล็อก คือ แท่งไม้หรือวัสดุทดแทนอย่างอื่น เช่น กล่องชนิดต่าง ๆ บล็อกแต่ละชุดอาจมีแบบและจำนวนแตกต่างกันบางชุดมีขนาดเล็ก มีจำนวนเพียง 20 ชุด บางชุดมีขนาดใหญ่จำนวนมากอาจถึงร้อยกว่าชิ้น บล็อกเหล่านี้อาจทำขึ้นเองได้จากเศษไม้ นำมาตกแต่งให้เป็นรูปทรง ข้อควรระวังคือ ต้องขัดให้เรียบ ไม่มีเหลี่ยม แยกเก็บใส่กล่อง หรือรังไว้ ถ้าไม่ต้องการให้เกิดเสียงรบกวนเวลาเล่นก็หาเสื่อมาปูรองรับมุมนี้ไว้พอที่เด็ก จะนั่งเล่นได้คราวละ 3-4 คน และควรให้ห่างจากมุมหนังสือที่ต้องการความสงบเงียบ

มุมบล็อกให้คุณค่าทางการศึกษา คือ ให้พื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์ เด็กได้เรียนรู้รูปทรงต่าง ๆ ฝึกความสร้างสรรค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝึกพัฒนาการทางด้าน อารมณ์ สังคม การเล่นในมุมนี้เด็กได้เล่นเป็นกลุ่มเด็กต้องปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนให้ได้จึง เป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ ซึ่งเด็กจะเกิดการเรียนรู้และฝึกการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

5. กะบะทราย

กะบะทรายในมุมห้องเรียนจัดเพื่อให้เด็กมีโอกาสดกแต่งเรื่องที่ใกล้ตัวเด็ก เช่น เรื่องบ้าน เด็กได้ใช้วัสดุอุปกรณ์ เช่น ดูกดา látว์ บ้าน ต้นไม้ ฯลฯ ครูจึงต้องจัดหา อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องไว้ ควรวางกะบะทรายให้อยู่ในระดับที่เด็กยืนเล่นได้ และเตรียม อุปกรณ์ไว้ให้เพื่อให้เด็กนำมาจัดตามความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง

6. มุมเกมการศึกษา พลาสติกสร้างสรรค์ เครื่องเล่นสัมผัส

ในมุมนี้ เป็นมุมที่ฝึกเด็กในเรื่องการรับรู้ทางสายตา การคิดหาเหตุผล และการทำงานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือประกอบไปด้วยเกมการศึกษา พลาสติกสร้างสรรค์ กล่องหยอดบล็อก ลูกบิดสำหรับร้อย

คุณค่าทางการศึกษาช่วยให้เด็กมีความพร้อมตามความมุ่งหมายของ เกมแต่ละชุด เด็กได้รับพัฒนาการทางอารมณ์ สังคม จากการเล่นเป็นกลุ่ม และฝึกความ รับผิดชอบในการเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นเสร็จแล้ว

ประภาพรรณ เอี่ยมสุภาสิต (2530 : 149) ได้กล่าวถึงประเภทการเล่นของ เด็กไทย โดยแบ่งออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

1. การเล่นโดยเลียนแบบการทำงานของผู้ใหญ่
2. การเล่นโดยเลียนแบบการประกอบอาชีพของผู้ใหญ่
3. การเล่นโดยเลียนแบบวิธีประกอบอาหารของผู้ใหญ่
4. การเล่นเพื่อความเพลิดเพลินของตนเองตามลำพัง
5. การเล่นโดยมีกฎกติกา
6. การเล่นกับเพื่อน ๆ โดยไม่มีกฎกติกา
7. การเล่นแข่งขันโดยมีการพนัน

การเล่นมีหลายประเภท มีลักษณะแตกต่างกันออกไป ซึ่งการเล่นแต่ละชนิด นั้นจะให้ความพึงพอใจแก่เด็กต่างกัน การเล่นประเภทต่าง ๆ มีคุณค่าในตัวของมันเอง และมีคุณค่าทางด้านการศึกษาของเด็กด้วยเช่นกัน

2.8.2 การเล่นตามมุมบ้าน

เป็นมุมเล่นที่จัดให้มีสภาพคล้ายบ้าน ประกอบด้วยเครื่องใช้ภายในบ้านอาจ เป็นของจริงหรือของจำลอง เพื่อให้เด็กเกิดความอบอุ่นและได้เลียนแบบชีวิตในครอบครัว จุดประสงค์เพื่อให้เด็กเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของบุคคลต่างๆ ในบ้าน สามารถเล่นเลียนแบบ ผู้ใหญ่ตามความต้องการของตน และส่งเสริมการใช้ภาษาในการพูดสื่อความหมาย เครื่องใช้ภายในบ้านอาจเป็นของจริงหรือของจำลองก็ได้ เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ ของผู้ใหญ่ที่ใช้แล้ว มีวิธีการเล่นคือ เด็กเล่นอิสระในมุมบ้านตามความคิดและจินตนาการ ของเด็ก

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่น

งานวิจัยในต่างประเทศ

มอริแกน (Monighan. 1983 : 163) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเล่นเชิงสังคม ภาษาและสภาพแวดล้อมทางการเล่นที่บ้านของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 2 ขวบ 5 เดือน ถึง 5 ขวบ 5 เดือน และผู้ปกครอง 336 ครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า เด็กชายและเด็กหญิงไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องของการเล่นหรือการพูดและพบว่ามีความซับซ้อนทางความเข้าใจในการเล่นตามลำพัง ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางบ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ไฟเทลสัน และรอส (Fietelson and Ross. 1973 : 202-203) ได้ศึกษาทดลองเกี่ยวกับการเล่นของเด็กที่ได้รับการชี้แนะ พบว่า กลุ่มเด็กที่อยู่ในบริเวณที่เล่นซึ่งมีผู้ชี้แนะการเล่นมีพัฒนาการตามลำดับขั้นของการเล่น มากกว่ากลุ่มอื่นที่ไม่มีการชี้แนะ

เลฟวิงเจอร์ (Lovinger. 1974 : 313-320) ทำการวิจัยโดยมีการเปรียบเทียบกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง เขาพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการแนะนำเกี่ยวกับการเล่น (Play tutoring) ได้มีพัฒนาการในการเล่นอยู่ในลำดับขั้นตอนที่สูงขึ้น และพัฒนาการการใช้ภาษาก็ดีขึ้นมากด้วย

งานวิจัยในประเทศ

ธีราพร กุลนันทน์ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการเล่นต่างกลุ่มอายุที่มีต่อพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า การเล่นต่างกลุ่มอายุทำให้พฤติกรรมทางสังคมของกลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มทดลองที่ 3 มีพฤติกรรมทางสังคมสูงที่สุด กลุ่มทดลองที่ 2 มีพฤติกรรมทางสังคมต่ำที่สุด และทำให้พฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ของกลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม แตกต่างกัน โดยกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่มีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์สูงขึ้นไปอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน

คารณี ดิษยเดช (2531 : 79) ได้ศึกษาเปรียบเทียบระดับขั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย พบว่า เด็กที่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัยแล้วมีระดับขั้นการเล่นทางสังคมสูงกว่าเด็กที่ไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อรรวรรณ สุ่มประดิษฐ์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และระดับขั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบไทยและการเล่นที่จัดอยู่ทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นแบบไทยมีพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อและด้านความมีระเบียบวินัยสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นแบบทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นว่าความสามารถของเด็กจะมีการพัฒนาสอดคล้องไปตามลักษณะการเล่นของเด็ก งานวิจัยบางเรื่องมุ่งพิสูจน์ด้วยว่า การเล่นเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่ช่วยพัฒนาส่งเสริมความสามารถของเด็ก มิใช่เพียงแต่เพียงสิ่งที่พัฒนาควบคู่ไปกับพัฒนาการทางความสามารถของเด็กเท่านั้น ผลจากการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า การเล่นจะมีผลดีต่อพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของเด็ก ถ้าผู้ใหญ่ทำมากกว่าเพียงการนิเทศการเล่น อาทิ เพียงดูแลความปลอดภัย หรือดูแลไม่ให้เด็กทะเลาะกันเท่านั้น

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม

1. ความของกลุ่ม

ได้มีผู้ให้ความหมายของกลุ่มไว้ดังนี้

กัลลี (Gulley. 1960 : 62) ได้กล่าวว่ากลุ่มมีความหมายลึกซึ้งกว่าการที่บุคคลมารวมกันเท่านั้น แต่กลุ่มจะต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

1. มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และวัตถุประสงค์นั้นจะต้องสนองความต้องการของสมาชิกแต่ละคนด้วย

2. ผลของการทำงานเกิดจากความร่วมมือของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

3. มีการสื่อสารทางวาจาหรือมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกวิธีใดวิธีหนึ่ง

เคมพ์ (Kemp. 1964 : 24-29) ได้กล่าวว่า กลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกัน มีปฏิสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีความพอใจ มีการยอมรับ และเคารพในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และมีความรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ในกลุ่ม

เชสเตอร์ (Chester. 1972 : 379) กล่าวว่า กลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปไม่จำกัดจำนวน แต่ไม่ถึงกับมีจำนวนมากเกินไป คนที่มารวมกันเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อจุดมุ่งหมายบางอย่างร่วมกัน

ยัง (Young. 1972 : 219) กล่าวว่า กลุ่มหมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกันมีการปฏิบัติต่อกัน มีการให้และการรับเกิดขึ้น ในกระบวนการสื่อความหมายมีทั้งการใช้คำพูดและไม่ใช้คำพูดเพื่อแสดงถึงควมมีคุณค่าและความสามารถของบุคคลเหล่านี้อาจจะนำไปสู่จุดมุ่งหมายของกลุ่ม

จำเนียร ช่างโชติ และคนอื่น ๆ (2520 : 4-5) ได้จำกัดความกลุ่มว่า กลุ่มจะต้องเกิดจากบุคคลอย่างน้อยที่สุด 2 คนมีปฏิสัมพันธ์กันคือเกี่ยวข้องกัน มีปฏิกริยาโต้ตอบกันทั้งความคิด กิริยาท่าทาง การกระทำและคำพูดมีความสนใจร่วมกันเพื่อสมาชิกจะได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน และมีการกำหนดหน้าที่แบ่งความรับผิดชอบ ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นแนวทางให้สมาชิกปฏิบัติ

ทองเรียน อมรัชกุล (2520 : 4) ให้ความหมายของกลุ่มว่า กลุ่มคือการที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปรวมกันอยู่ ถือว่าเป็นกลุ่มได้ ถ้าสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันที่จะกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายของกลุ่ม

อาภรณ์พันธ์ จันทรสว่าง (2525 : 53) สรุปลักษณะของกลุ่มไว้ว่า กลุ่มจะต้องประกอบด้วย

1. สมาชิกตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน
2. มีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิก
3. มีจุดมุ่งหมายและการกระทำกิจกรรมร่วมกัน
4. พฤติกรรมตามบทบาทหน้าที่ของกลุ่ม

พรรณพิศ วาณิชการ (2528 : 135) ได้สรุปว่า กลุ่มหมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่มีการกระทำร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ร่วมกัน และเป็นการอยู่ร่วมกันในลักษณะที่มุ่งสนองความต้องการบางประการของแต่ละบุคคล

นภาพร พุ่มพุกษ์ (2529 : 31) สรุปว่า กลุ่มหมายถึงบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน โดยที่มีปฏิสัมพันธ์กัน มีจุดมุ่งหมายที่จะกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน

สรุปได้ว่า กลุ่ม หมายถึง การรวมตัวของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปอย่างมีจุดหมายเพื่อประกอบกิจกรรมใดๆ ตามความต้องการของสมาชิกภายในกลุ่ม โดยที่สมาชิกภายในกลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์กันทางกาย วาจา อารมณ์ หรือความรู้สึก

2. ความสำคัญและประโยชน์ของการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม

การทำกิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความสามารถในการรับรู้มีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงทางความสามารถในการควบคุมความรู้สึกต่าง ๆ แสดงพฤติกรรมที่ตรงกับความรู้สึกของตน มีแนวทางในการสร้างแรงจูงใจ คือ การเข้าใจตนเอง (Self-actualization) การรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติทั้งต่อตนเองและผู้อื่น กล่าวคือบุคคลสามารถยอมรับตนเองและเห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้นเข้าใจตนเองและมีความมั่นคงทางอารมณ์

ยิ่งขึ้น สำหรับการมีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่นนั้นได้แก่ การใช้อำนาจน้อยลง ยอมรับผู้อื่นมากขึ้น ลดภาระในการกิจกรรมมากขึ้น และมีความรู้สึกพึงพาซึ่งกันและกัน เชื่อในความสามารถของผู้อื่น มีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่มและสมาชิกที่ดีของกลุ่มด้วย (Rogers. 1970 : 121-122)

โรเจอร์ (Rogers. 1970 : 121-122) กล่าวถึงผลการวิจัยของกิบบ์ (Gibb) ที่พบว่า การทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มจะให้ผลส่งเสริมและสร้างสรรค์ทางด้านจิตวิทยาอย่างมาก จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ ทางด้านความรู้สึก มีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ยอมรับตนเอง พัฒนาในเรื่องคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเองและมีความมั่นคงยิ่งขึ้นในด้านทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น ได้แก่ การใช้อำนาจลดน้อยลง มีการยอมรับผู้อื่นมากขึ้น ลดการสั่งสอนและควบคุมผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น และมีความรู้สึกพึงพาซึ่งกันและกัน คือ เชื่อในความสามารถของบุคคล มีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่มและเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

ชัมค (Schumack. 1971 : 2) กล่าวว่า การทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ในกลุ่มจะช่วยขจัดความรู้สึกงุนงงใจหรือความเจ็บปวดได้

ยัง (Young. 1972 : 630-634) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนเป็นกลุ่มไว้ดังนี้

1. บรรยากาศในการเรียนจะมีความเป็นกันเองมากขึ้น นักเรียนจะรู้สึกปลอดภัยไม่เคร่งเครียด เมื่อทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม
2. ช่วยแก้ปัญหาลดข้อสงสัยให้นักเรียนบางคน เพราะการทำงานร่วมกันจะทำให้ทุกคนรู้สึกตนว่ามีความสำคัญต่อกลุ่มเท่ากัน ความเชื่อมั่นในตนเองก็จะถูกกระตุ้นให้มีเพื่อนมากขึ้น
3. การเรียนเป็นกลุ่มจะช่วยลดปัญหาเรื่องระเบียบวินัย
4. การเรียนเป็นกลุ่มจะเสริมสร้างความสามัคคี การรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนต่อกลุ่ม

5. ฝึกให้นักเรียนรู้จักการอภิปราย การเสนอแนะและซักถาม ตลอดจนส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้นักเรียนด้วย

บัททอน (Botton. 1974 : 1-2) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นการสร้างโอกาสให้มนุษย์ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน

เดวิดสัน (Davidson. 1974 : 101-106) กล่าวว่า การเรียนวิชาใดก็ตามถ้าผู้เรียนได้พูดถึงเนื้อหาเรื่องราวต่าง ๆ ที่เรียนมาแล้วกับเพื่อน ๆ โดยผลัดกันพูดผลัดกันฟังเขาจะเข้าใจและจดจำได้ดีกว่า กระทั่งกว่าการอ่านหรือท่องจำอยู่ตามลำพังเพียงคนเดียว ทั้งนี้เพราะการทำงานเป็นกลุ่มย่อยนี้ จะช่วยให้เกิดผลดี 2 ประการ คือ ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาจากการที่มีส่วนร่วมทางความคิดและความรู้สึก ขณะเดียวกันก็ได้รับทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างผู้เรียน

พัชนี วรกวิน (2522 : 149) กล่าวถึง การจัดกลุ่มหรือกิจกรรมกลุ่มว่า ก่อให้เกิดประโยชน์หลายด้าน คือ ด้านทัศนคติต่อตนเอง การได้เข้าร่วมกลุ่มนั้นเป็นการแสดงถึงการยอมรับจากกลุ่ม ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ ความอบอุ่นใจ และรู้สึกว่าตนเองนั้นมีคุณค่า ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และในการเข้าร่วมกลุ่มนั้นจะต้องมีสัมพันธภาพซึ่งกันและกัน มีการกระทำร่วมกัน ซึ่งเป็นโอกาสให้ได้ทำความเข้าใจตนเองและสมาชิกอื่นในกลุ่ม พยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตน ทำให้มีมีโนภาพแห่งตนดีขึ้น และยังมีผลต่อทัศนคติต่อผู้อื่น ยอมรับฟังเหตุผล ความคิดเห็น เคารพในสิทธิหน้าที่ของกันและกัน ซึ่งจะมีผลต่อการให้ความร่วมมือในการทำงานของกลุ่มมีทัศนคติที่ดีต่อกันจะเกิดความสามัคคีขึ้นและเมื่อลงมือทำงานก็จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

หฤทัย อภิชาติพงษ์ (ม.ป.ป. : 13-14) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการทำงานกลุ่มไว้ดังนี้

1. ช่วยให้เข้าใจขอบเขตของการทำงานร่วมกันและนำไปประยุกต์ใช้กับเพื่อนร่วมงาน และนักเรียนในการแนะแนวหมู่

2. ช่วยให้รู้จักเลือก รู้จักวางจุดมุ่งหมาย และการเสนอแนะ ตลอดจนการประเมินผลการแก้ปัญหาในโครงการที่กระทำ และความสามารถดำเนินการตามโครงการต่อไปได้ดี

3. ช่วยให้สมาชิกเกิดความรู้สึกไวต่อปฏิกิริยาโต้ตอบภายในกลุ่ม เพื่อเขาจะได้รับรู้ในเรื่องความรับผิดชอบของหัวหน้า ของสมาชิกดีขึ้น การโต้ตอบอย่างดี จะช่วยให้กลุ่มพัฒนาอย่างกว้างขวาง และได้แหล่งความรู้ของแต่ละคนในกลุ่มที่แสดงออกมา

4. ช่วยให้คนพัฒนาได้ทั้งความรู้และทักษะในสังคมประชาธิปไตยเมื่อใช้หลักของพลังกลุ่มจะช่วยให้เกิดสิ่งเหล่านี้ คือ

4.1 เพิ่มกลไกในด้านความรู้สึกของสมาชิกว่า อะไรกำลังเกิดขึ้นในกลุ่ม และกระตุ้นให้เขาปรารถนาจะรับหน้าที่ของสมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 ช่วยให้สมาชิกรู้จักปลดปล่อยแหล่งความรู้ในตัวเขาออกมาให้มากยิ่งขึ้นภายในกลุ่ม

4.3 ทำให้หัวหน้ารู้จักรับผิดชอบมากขึ้นในการช่วยให้กลุ่มพัฒนา

วาลี ฤทธิ์ธวัชชัยเลิศ (2530 : 5) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มจะช่วยพัฒนาคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อม ๆ กัน การได้มีส่วนร่วมและลงมือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการทำงานร่วมกัน จะทำให้บุคคลเข้าใจตนเอง สามารถประเมินปรับปรุงบุคลิกและพฤติกรรมตลอดจนเสริมสร้างแนวคิดและค่านิยมของตนให้เหมาะสม สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต ส่งเสริมการคิดค้นและประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเองเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้กิจกรรมกลุ่มยังมีคุณค่าในการส่งเสริมทักษะที่จำเป็นหลาย ๆ ด้าน ดังนี้

1. ทักษะทางสังคม (Social Skill) เป็นทักษะที่ช่วยให้อยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น เช่น ทักษะการเป็นผู้ให้และผู้รับ การควบคุมตนเอง การยอมรับความสามารถของตนเองและผู้อื่น

2. ทักษะในการศึกษาค้นคว้า (Study Skill) เป็นทักษะการค้นคว้าหาความรู้ เช่น ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล การพูด การฟัง การรายงาน ฯลฯ

3. ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skill) เป็นทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การวิพากษ์วิจารณ์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีเหตุผล

4. ทักษะในการทำงานกลุ่ม (Group Work Skill) เป็นทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ทักษะในการวางแผนงาน การเป็นผู้นำ การแสดงความคิดเห็นด้วยการอภิปราย การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

จากเอกสารดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม นอกจากจะช่วยพัฒนาสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยให้บุคคลสามารถเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มได้แล้ว ลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ทำให้บุคคลรู้สึกภาคภูมิใจเชื่อมั่นในตนเองกล้าคิด กล้าพูด กล้าตัดสินใจ และสามารถแก้ปัญหา

3. ลักษณะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

นักการศึกษาได้ให้ความหมายและลักษณะการทำงานเป็นกลุ่มไว้ ดังนี้

ซัลลิแวน (Sullivan) ได้อธิบายลักษณะของกิจกรรมกลุ่มว่า กิจกรรมกลุ่มหรือการทำงานเป็นกลุ่ม หมายถึง การทำงานที่สมาชิกในกลุ่มมีการวางแผนร่วมกันกับผู้นำกลุ่มและผู้นำกลุ่มจะทำหน้าที่ประสานงานและให้คำปรึกษาแก่กลุ่ม สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความรับผิดชอบร่วมกันและมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ บรรยากาศในกลุ่มมีความเป็นกันเอง เป็นมิตรต่อกันและมีความเป็นประชาธิปไตย (ศุภาวดี บุญญวงศ์, 2527 : 2)

ผกา บุญเรือง (2527 : 28) กล่าวว่า การทำงานกลุ่ม หมายถึง การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน มีการนำเอาประสบการณ์มาวางแผนและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของสมาชิก และมีผลผลิตของกลุ่ม

ศุภาวดี บุญดวงศ์ (2527 : 2) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การร่วมกันวางแผนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสมาชิกต่อสมาชิกในกลุ่ม หรือสมาชิกต่อกลุ่ม หรือกลุ่มต่อสมาชิกซึ่งมีผู้นำกลุ่มที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกได้พัฒนาบุคลิกภาพที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานกลุ่มได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานและกลุ่มประสบผลสำเร็จในการทำงานครั้งนั้น ๆ ด้วย

จะเห็นได้ว่า ลักษณะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มสมาชิกทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น มีการนำเอาประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน มีการวางแผนและทำงานอย่างเป็นระบบซึ่งลักษณะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มนี้ให้ประโยชน์ในลักษณะพัฒนาความคิดของบุคคลซึ่งเป็นทักษะที่นำไปสู่การแก้ปัญหาต่อไป

4. การเข้าร่วมกลุ่มของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัยสามารถเข้าร่วมกลุ่มได้โดยธรรมชาติ ไม่มีขั้นตอนหรือแบบแผนมากนักบทบาทผู้นำหรือผู้ตามจะไม่ถาวร จะสลับสับเปลี่ยนตลอดเวลา ช่วงเวลาในการเข้ากลุ่มเป็นช่วงเวลาสั้น ๆ เพราะเด็กวัยนี้ช่วงความสนใจสั้น ประกอบกับเป็นระยะเริ่มแรกของการพัฒนาทางสังคมในด้านการรวมกลุ่มกับเพื่อน

มุนซิงเจอร์ (Munsinger) กล่าวถึงพฤติกรรมของเด็กเมื่อแรกเข้าโรงเรียนว่านอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงสังคมของเด็กปฐมวัยที่เด็กมีความสนใจเพื่อนและโครงสร้างทางสังคมในกลุ่มเพื่อน จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมากแสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ทางสังคมจะเพิ่มจำนวนครั้งและมีความซับซ้อนมากขึ้นตามอายุ โดยเฉพาะชนิดของการเล่น การมีส่วนร่วมในการเล่นจะเปลี่ยนไป เด็กจะมีการเล่นตามลำพังคนเดียว (Solitary Play) หรือต่างคนต่างเล่น (Parallel Play) ไม่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อน แต่เด็กอายุ 3 - 6 ปี เริ่มมีการเล่นแบบร่วมมือกันและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม เพื่อบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม เด็กอายุ 4 ปีขึ้นไป จะได้รับอิทธิพลจากพลังของ

กลุ่มเพื่อน เด็กจะมีการปรับตัวเพื่อให้เป็นไปตามความคาดหวังของกลุ่ม เพื่อให้ตัวเองเข้ากลุ่มเพื่อนได้ เด็กจะต้องเรียนรู้ การแบ่งปัน การป้องกันตัวจากการก้าวร้าวของเพื่อนและเรียนรู้การประนีประนอม กลุ่มเพื่อนจะให้รางวัลต่อพฤติกรรมที่เห็นว่าดีและลงโทษหรือปฏิเสธพฤติกรรมที่เห็นว่าไม่ดีตามมาตรฐานของกลุ่ม กลุ่มเพื่อนจะให้รูปแบบของพฤติกรรมที่ยอมรับและไม่ยอมรับของกลุ่มแก่เด็ก (เพียงจิต โรจน์ศุภรัตน์. 2530 : 43)

ซิคเค็ดแดนซ์ (Chickedanz) ได้อธิบายว่า การที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนในโรงเรียนอนุบาล จะทำให้เด็กได้เรียนรู้แก้ปัญหาทางสังคมวิธีปฏิบัติที่ต่างไปจากพฤติกรรมเมื่อตนอยู่บ้าน เพราะที่โรงเรียนเด็กจะต้องเรียนรู้ว่า เขากำลังมีการแบ่งปันทั้งในด้านพื้นที่ วัสดุของเล่น เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่นต้องยอมรับฟังทัศนะของผู้อื่น เรียนรู้เรื่องของการให้ความร่วมมือ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำเด็กไปสู่วิธีการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นต่อไป

สำหรับการจัดกิจกรรมกลุ่มในชั้นเรียนจำเป็นต้องมีวิธีการจัดกลุ่มเพื่อให้ได้กลุ่มตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม และเป็นการประหยัดเวลา ซึ่ง สรวง สุทธิเลิศอรุณ (2529 : 193-194) ได้เสนอแนะวิธีการจัดกลุ่มไว้ ดังนี้

1. จัดกลุ่มโดยใช้สัญลักษณ์ เช่น สัญลักษณ์แทนผลไม้ ผัก หรือรูปสัตว์ เป็นต้น ครูจะเตรียมกระดาษที่ติดสัญลักษณ์รูปต่าง ๆ ให้มีจำนวนเพียงพอสำหรับเด็กทุกคน ถ้าต้องการให้มี 4 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน ครูต้องเตรียมกระดาษที่ติดสัญลักษณ์รูปต่าง ๆ ดังนี้

ผัก	:	ผักชี ผักกาดขาว พริก มะเขือ พัก
ผลไม้	:	แตงโม ส้มโอ กล้วย ส้ม น้อยหน่า
สัตว์	:	แมว สุนัข กระต่าย ม้า ลิง
ดอกไม้	:	ดอกกุหลาบ ดอกจำปา ดอกมะลิ ดอกบัว
ดอกบานไม่รู้โรย		

ครูนำกระดาษที่ติดสัญลักษณ์รูปต่าง ๆ เหล่านี้คว้าวางบนโต๊ะ ให้เด็กมาหยิบเองหรือครูแจกให้ จากนั้นให้เด็กหากลุ่มกระดาษที่ติดสัญลักษณ์รูปต่าง ๆ แล้วเข้ากลุ่มตามประเภทของสัญลักษณ์

2. จัดกลุ่มโดยใช้ระบบตัวเลข เช่น ถ้าต้องการจัดเป็น 2 กลุ่ม ให้เด็กนับเรียง 1 - 2 ผู้ที่นับ 1 ผู้ที่นับ 2 อยู่กลุ่มที่ 2 ถ้าต้องการจัดเป็น 5 กลุ่ม ก็ให้เด็กนับ 1, 2, 3, 4, 5 ผู้ที่นับที่ 1 ผู้ที่นับที่ 2 อยู่กลุ่มที่ 2 ผู้ที่นับที่ 3 อยู่กลุ่มที่ 3 ผู้ที่นับที่ 4 อยู่กลุ่มที่ 4 ผู้ที่นับที่ 5 อยู่กลุ่มที่ 5 เป็นต้น

3. จัดกลุ่มตามสบาย ครูกำหนดจำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่ม เช่น บอกเด็กว่าให้จับกลุ่ม 3 ก็ให้เด็กจับกลุ่มให้ได้กลุ่ม 3 คน กลุ่มใดจับได้ก่อนให้ยกมือขึ้นและจับมือกันไว้เด็กจะมีโอกาสเลือกเพื่อนเพื่อเข้าร่วมตามความสนใจและความพอใจของตนเอง

สุทธิพรรณ ธีรพงศ์ (2534 : 37) ได้กล่าวว่า ขนาดกลุ่มของเด็กปฐมวัยควรอยู่ระหว่าง 2 - 6 คน เนื่องจากเด็กยังมีข้อจำกัดในหลาย ๆ ด้าน ถ้าเป็นกลุ่มใหญ่ เด็กจะไม่สามารถเรียนรู้การปฏิบัติตนให้เหมาะสมได้

ดังนั้น การจัดกลุ่มสำหรับเด็กปฐมวัยควรคำนึงถึงจำนวนเด็ก วิธีการในการจัดกลุ่มที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และควรให้เด็กมีความรู้สึกสนุกสนาน ซึ่งวิธีจัดกลุ่มจะสามารถช่วยกระตุ้นให้เด็กสนใจในการทำกิจกรรมต่อไป

5. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

งานวิจัยต่างประเทศ

คอมพตัน (Compton. 1968 : 164-A) ได้ศึกษากิจกรรมประเภทระดมสมองกับนิสิตมหาวิทยาลัย และสรุปผลการศึกษาไว้ว่า กิจกรรมประเภทระดมสมองสามารถเพิ่มความสามารถทางความคิดสร้างสรรค์ได้

โรเจอร์ส Rogets. 1970 : 121-122) กล่าวอ้างถึงผลการวิจัยของกิบบ์ (Gibb) ที่พบว่า การทำงานกิจกรรมร่วมกับกลุ่มจะให้ผลส่งเสริมสร้างสรรค์ทางจิตวิทยามาก จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ ทางด้านความรู้สึก มีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ยอมรับตนเอง พัฒนาในเรื่องคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง และมีความมั่นคงยิ่งขึ้น ในด้านทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น ได้แก่ การใช้อำนาจน้อยลง มีการยอมรับ

ผู้อื่นมากขึ้น ลดการสั่งสอนและควบคุมผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น และมีความรู้สึกพึ่งพาซึ่งกันและกัน เชื่อในความสามารถของบุคคล มีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่มและเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

คอฟิลด์ (มาลี วงษ์แก้ว. 2526 : 36 ; อ้างอิงมาจาก Caufield. 1813-1814) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นปีที่ 5 ที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำในแคลิฟอร์เนียโดยใช้แบบทดสอบทางสังคมมิติ และแบบทดสอบบุคลิกภาพทั้งก่อนและหลังการให้คำปรึกษา ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีการปรับตัวดีขึ้น

งานวิจัยในประเทศ

ลักษณา ธรรมไพโรจน์ (2524 : 85) ได้ศึกษาการปรับพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่าเด็กมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงขึ้นหลังจากใช้วิธีการแบบกลุ่มสัมพันธ์

มณฑนา อังตระกูล (2524 : 45) ได้ใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนามโนภาพแห่งตนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเรือวิทยา จังหวัดขอนแก่นโดยแบ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน ปรากฏว่าคะแนนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนในกลุ่มทดลองมีการพัฒนามโนภาพแห่งตนดีขึ้น

รัตนา รัตนประสพโชค (2524 : 41) ได้ทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี โดยได้แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน ปรากฏว่ากิจกรรมกลุ่มมีผลต่อการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักเรียนที่ฝึกกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการฝึกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2525 : 52) ได้ทำการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 14 คน

ผลปรากฏว่าคะแนนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนในกลุ่มทดลองมีพัฒนาการมีความมั่นใจสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมาน สายสุข (2525 : 44-45) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปรากฏว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองของกลุ่มทดลองของกลุ่มสูงกว่าก่อนการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

นิภา วิจิตรศิริ (2525 : 49) ได้ทำการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองแคสรีกิจพิทยาสรรพ์ จังหวัดสระบุรี โดยได้แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 16 คน ปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้นหลังจากการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

จงใจ ชัยกิจ (2530 : 122) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาศิลปะศึกษา โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ ผลปรากฏว่านักเรียนที่เรียนศิลปะศึกษาโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีความแตกต่างกับนักเรียนที่เรียนตามแผนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุนีย์รัตน์ ฤทธิ์ธวัชชัยเลิศ (2530 : ๑) ได้ศึกษาผลจากการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน ผลปรากฏว่า

1. หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนโดยใช้กลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำของกลุ่มทดลองมีความเชื่อมั่นสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำของกลุ่มควบคุม

เพียงจิต โรจน์สุภรัตน์ (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล ผลปรากฏว่าความคิดสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม กับกลุ่มที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับกลุ่มที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลภายหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อารี เกษมรติ (2533 : 87) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ปกติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและแบบรักทนุถนอม ผลปรากฏว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน เมื่อทำกิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน เมื่อทำกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ปกติ ส่วนเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทนุถนอม เมื่อทำกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์เป็นกลุ่มที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักทนุถนอม เมื่อทำกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ปกติ

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมกลุ่มสามารถช่วยพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ ได้หลายอย่าง เช่น การปรับตัวทางสังคม การสื่อสารระหว่างบุคคล การเข้าใจผู้อื่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ฯลฯ คาดว่าวิธีการจัดกิจกรรมกลุ่มไปใช้ในการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเด็กให้สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติแบบกลุ่มมีพฤติกรรม
ชอบสังคมนแตกต่างกับเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติแบบอิสระ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง
5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนอายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนพิชญศึกษา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 8 ห้องเรียน จำนวน 320 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนชาย-หญิง ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนพิชญศึกษา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยสุ่มอย่างง่าย ดังนี้

2.1 จับฉลาก ห้องเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนพิชญศึกษา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มา 1 ห้อง จากจำนวน 8 ห้องเรียน

2.2 จับฉลากรายชื่อนักเรียน 30 รายชื่อมากำหนดเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 15 คน

กลุ่มทดลองที่ 1 หมายถึง เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่น
ประกอบอาหารแบบกลุ่มในการเล่นมุมบ้าน

กลุ่มทดลองที่ 2 หมายถึง เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่น
ประกอบอาหารสมมติแบบอิสระในการเล่นมุมบ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. แบบประเมินพฤติกรรมชอบสังคม
2. แผนการจัดกิจกรรมการเล่นสมมติ 2 แบบ ได้แก่
 - 2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเล่นสมมติแบบกลุ่ม
 - 2.2 แผนการจัดกิจกรรมการเล่นสมมติแบบอิสระ

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสมมติแบบกลุ่ม และแบบอิสระซึ่ง
ผู้วิจัยดำเนินการสร้างขึ้นตามขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

- 1.2 ศึกษาพัฒนาการและการเรียนรู้เริ่มของเด็กปฐมวัย

- 1.3 ศึกษาหลักการจัดกิจกรรมการเล่นสมมติ และจัดสภาพแวดล้อม

ที่เหมาะสมสำหรับเด็กเข้ามาทำกิจกรรม

- 1.4 ศึกษาประเภทของการประกอบอาหารโดยจำแนกเป็น 2 แบบ อาหารคาว
อาหารหวาน จัดสื่อและอุปกรณ์สมมติที่มีอยู่ตามธรรมชาติให้เหมาะสมกับกิจกรรมและ
จำนวนเด็ก

1.5 ทำการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสมมติแบบกลุ่มและแบบอิสระ โดยกำหนดขั้นเตรียม ขั้นดำเนินกิจกรรม ขั้นสิ้นสุดกิจกรรม ทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และ กลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้สื่อและอุปกรณ์เหมือนกัน

ตาราง 1 เปรียบเทียบแผนการดำเนินการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติ

กลุ่มทดลองที่ 1	กลุ่มทดลองที่ 2
1. ขั้นเตรียม (ใช้เวลา 2 นาที) ครูจะแนะนำวิธีการทำกิจกรรม อุปกรณ์ ข้อแนะนำในการเล่น วิธีการเล่นร่วมกัน ในการประกอบอาหารสมมติ 2. ขั้นดำเนินการกิจกรรม (ใช้เวลา 10 นาที) 2.1 เด็กเลือกเข้ากลุ่มอย่างอิสระ กลุ่มละ 5 คน 2.2 กลุ่มเลือกชนิดอาหารที่ต้องการปรุง ตามประเภทที่ครูกำหนดประจำวัน 2.3 กลุ่มร่วมกันวางแผนเพื่อใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการกำหนดเป็นเครื่อง ปรุง และนำมาปรุง 2.4 กลุ่มไปเลือกเศษวัสดุทั่วไปและที่มีอยู่ ตามธรรมชาติ ที่ครูเตรียมให้ กองกลาง	1. ขั้นเตรียม (ใช้เวลา 2 นาที) ครูจะแนะนำวิธีการทำกิจกรรม อุปกรณ์ ข้อแนะนำในการเล่น วิธีการเล่นร่วมกัน ในการประกอบอาหารสมมติ 2. ขั้นดำเนินการกิจกรรม (ใช้เวลา 10 นาที) 2.1 เด็กเลือกเล่นได้อย่างอิสระ อาจเล่น คนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มตามความ สนใจ 2.2 เด็กเลือกชนิดอาหารที่ต้องการปรุง ตามประเภทที่ครูกำหนดประจำวัน 2.3 เมื่อตกลงใจแล้วให้เลือกวัสดุ อุปกรณ์ ในการกำหนดเป็นเครื่องปรุง และ นำมาปรุงอย่างอิสระ จากเศษวัสดุ ทั่วไปและที่มีอยู่ตามธรรมชาติที่ครู เตรียมให้กองกลาง

ตาราง 1 (ต่อ)

กลุ่มทดลองที่ 1	กลุ่มทดลองที่ 2
2.5 เด็กร่วมกันประกอบอาหารพร้อม ส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานใน ชั้นเรียน	2.4 เด็กประกอบอาหารและนำเสนอ ผลงานในชั้นเรียน
2.6 ร่วมกันจัดเก็บผลงาน	2.5 เด็กจัดเก็บผลงาน
3. ขั้นสิ้นสุดกิจกรรม (ใช้เวลา 3 นาที) ครูเตือนเด็กล่วงหน้า ก่อนหมดเวลา ประมาณ 3 นาที เพื่อให้เด็กพร้อม ยุติการเล่นและล้างเก็บอุปกรณ์	3. ขั้นสิ้นสุดกิจกรรม (ใช้เวลา 3 นาที) ครูเตือนเด็กล่วงหน้า ก่อนหมดเวลา ประมาณ 3 นาที เพื่อให้เด็กพร้อม ยุติการเล่นและล้างเก็บอุปกรณ์

1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความ
เที่ยงตรงตามเนื้อหา และความสอดคล้องกับจุดประสงค์ และปรับปรุงแก้ไขตามเกณฑ์
2 ใน 3 ท่านก่อนนำไปใช้ในการทดลองต่อไป โดยมีผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ดังนี้

- 1) อาจารย์สุนงนาท สุตะบุตร
ผู้อำนวยการโรงเรียนพิชญศึกษา (แผนกอนุบาล)
- 2) อาจารย์อนินทิตา โปษะกฤษณะ
เจ้าของโรงเรียนอนุบาลหนูน้อย
- 3) ดร.วรรณาท รักสกุลไทย
ผู้อำนวยการโรงเรียนเกษมพิทยา (แผนกอนุบาล)

1.7 นำแผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตาม
คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนอนุบาล 2 โรงเรียนพิชญศึกษา
อำเภอปาดเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง จำนวน 40 คน เพื่อตรวจสอบความ

คุ้นเคยกับชื่อของอาหารตามกลุ่ม พบว่า เด็กรู้จักกลุ่มอาหารและสามารถดำเนินการตามแผนและเวลาที่กำหนดได้ จึงนำไปใช้กับกลุ่มทดลองต่อไป รายการอาหาร 3 กลุ่ม มีดังนี้

อาหารคาวน้ำ	อาหารคาวแห้ง	อาหารหวาน
1. แกงจืด	1. อาหารประเภทผัก	1. ขนมประเภทใช้กะทิ
2. แกงส้ม	2. อาหารประเภทยา	2. ขนมประเภทน้ำเชื่อม
3. ต้มยำ	3. อาหารประเภททอด	3. ขนมไทย
4. น้ำพริก	4. อาหารประเภทลาบ	4. ขนมเค้ก
5. กวยเตี๋ยว	5. อาหารประเภทย่าง	5. ขนมปัง
6. ขนมจีน	6. อาหารประเภทอบ	6. ไอศกรีม
7. แกงเผ็ด	7. อาหารประเภทสลัด	7. น้ำผลไม้
8. ซุป	8. อาหารจานเดียว	8. ผลไม้ลอยแก้ว

2. แบบสังเกตพฤติกรรมชอบสังคมมีขั้นตอนในการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

2.1 นำแบบสังเกตพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย ของณัฏฐาพร พงษ์สิงห์ (2539 : 12) ในลักษณะเป็นแบบสังเกตจากสถานการณ์ มี 3 สถานการณ์ คือ สร้างบ้านกันเถอะ จัดสวนให้สวย และช่วยกันสร้างสรรค์ มาปรับให้เป็นการสังเกตสถานการณ์เดียว คือ สร้างสวนสัตว์กันเถอะ แล้วใช้แบบสังเกตพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กตามรายการของณัฏฐาพร พงษ์สิงห์

2.2 นำแบบสังเกตพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย ในลักษณะเป็นแบบสังเกตจากสถานการณ์สร้างสวนสัตว์กันเถอะไป ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาความสอดคล้องกับจุดประสงค์ จากการประเมินเบื้องต้นผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 3 ได้เสนอแนะ ในกรณีที่เด็กแสดงพฤติกรรมตามแบบสังเกตไม่ชัดเจน ควรจะใช้ลักษณะการซักถามโดยสมมุติสถานการณ์หลังจากทำกิจกรรมนั้นแล้วให้เด็กตอบ และแก้ปัญหาจากสถานการณ์นั้น ๆ เพื่อทราบความรู้สึกจริง ๆ ของเด็ก

2.3 เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมมีดังนี้

- 1) เมื่อผู้ถูกสังเกตพฤติกรรมชอบสังคมให้เห็น ขณะสังเกตตรงตามจุดมุ่งหมายในรายการที่ตั้งไว้มีเท่ากับ 1 คะแนน
- 2) เมื่อผู้ถูกสังเกตไม่แสดงพฤติกรรมหรือไม่สนใจจะแสดงพฤติกรรม มีค่าเท่ากับ 0 คะแนน

2.4 สร้างคู่มือประกอบคำแนะนำการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย (ภาคผนวก ข)

2.6 นำแบบสังเกตพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยการนำแบบสังเกตของ ณีฎฐาพร พงษ์สิงห์ (2539) ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) เพื่อให้แบบสังเกตมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ เหมาะสมกับการนำไปสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย โดยการลงความเห็นและให้คะแนนแบบสังเกต (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2635 : 124) แบบสังเกตทุกข้อได้ค่าดัชนี IC ระหว่าง 0.666-1.000 มีรายนามผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1. ผ.ศ.ประณต เคาณิม

อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2. อาจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร

อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

3. อาจารย์สุภา สุขวิบูลย์

อาจารย์โรงเรียนวัดนางรม

2.7 นำแบบสังเกตไปหาความเชื่อมั่นของการสังเกตโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 2 คน ทำการศึกษาวิธีการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมชอบสังคมร่วมกัน จากนั้นนำไปทดลองสังเกตกับเด็กที่มีอายุ 4-5 ปี จำนวน 30 คน โรงเรียนพิเศษศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่ม

ตัวอย่างแล้วมาหาค่าความเชื่อมั่นตามวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวน (อนันต์ ศรีโสภา. 2534 : 8 - 83) ได้ค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตเท่ากับ 0.78

2.8 นำแบบสังเกตพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ตรวจสอบคุณภาพแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

แบบแผนการดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control-Group Posttest - Only Design (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 219) ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	-	X_1	TE
CR	-	X_2	TC

เมื่อ	E	แทน	กลุ่มทดลองที่ 1
	C	แทน	กลุ่มทดลองที่ 2
	R	แทน	การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม
	X_1	แทน	การจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมุติแบบกลุ่ม
	X_2	แทน	การจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมุติแบบอิสระ
	TE	แทน	การทดสอบหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่ 1
	TC	แทน	การทดสอบหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่ 2

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับเด็กซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ ๑ ละ 3 ครั้ง ๑ ละ 15 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง เด็กจะได้ทำกิจกรรมการประกอบอาหารสมมติ ในวันจันทร์ พุธ ศุกร์ ในการเล่นตามมุม
3. การทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีสลับเวลาในการจัดกิจกรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังนี้

ตาราง 3 แผนการดำเนินการทดลอง

สัปดาห์	วัน	เวลาที่ดำเนินการทดลอง	
		9.00 - 9.15	9.15 - 9.30
1	จันทร์	กลุ่มทดลองที่ 1	กลุ่มทดลองที่ 2
	พุธ	กลุ่มทดลองที่ 2	กลุ่มทดลองที่ 1
	ศุกร์	กลุ่มทดลองที่ 1	กลุ่มทดลองที่ 2
2	จันทร์	กลุ่มทดลองที่ 2	กลุ่มทดลองที่ 1
	พุธ	กลุ่มทดลองที่ 1	กลุ่มทดลองที่ 2
	ศุกร์	กลุ่มทดลองที่ 2	กลุ่มทดลองที่ 1

หมายเหตุ สัปดาห์ที่ 3-8 ดำเนินการทดลองสลับเวลาต่อจากสัปดาห์ที่ 1-2 จนถึงสัปดาห์ที่ 8

ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการทดลองในแต่ละวัน นอกจากกิจกรรมที่ผู้วิจัยจัดแล้ว กลุ่มตัวอย่างได้ทำกิจกรรมอื่น ๆ เหมือนกันทุกประการ

4. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยทำการประเมินพฤติกรรมชอบสังคมหลังการทดลอง

5. นำคะแนนที่ได้จากการประเมินพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยมาวิเคราะห์สถิติ

การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ

1.1 หาคูณภาพของแบบสังเกตพฤติกรรมชอบสังคม โดยหาความเที่ยงตรง
ประจักษ์ (Face Validity) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2525 : 124) ดังนี้

$$IC = \frac{\sum R}{N}$$

IC แทน ดัชนีความสอดคล้องหัวข้อสังเกตกับลักษณะพฤติกรรม

R แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 หาความเชื่อมั่นของผู้สังเกตพฤติกรรมทางสังคมโดยวิธีนำแบบสังเกต
ไปทดลองใช้ (Try out) และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน
(อนันต์ ศรีโสภ. 2534 : 82-83)

$$SS_b = \frac{\sum P^2}{C} - \frac{T^2}{Cn}$$

$$SS_w = \frac{\sum (\sum X^2) - \sum P^2}{C}$$

$$r_u = 1 - \frac{SS_w / n(c-1)}{SS_b / (n-1)}$$

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ ดังนี้

2.1 หาค่าเฉลี่ยของคะแนนใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2.2 หาค่าความแปรปรวน คำนวณจากสูตร ดังนี้ (ล้วน สายยศ และ

อังคณา สายยศ 2536 : 63)

$$S^2 = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S^2 = แทน ความแปรปรวนของคะแนน

$\sum X$ = แทน ผลรวมคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ = แทน ผลรวมคะแนนทั้งหมดยกกำลัง

N = แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่ม

ใช้สูตร t - test for Independent Sample (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ

2536 : 84)

$$3. \quad t = \frac{X_1 - X_2}{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}$$

โดย df = $n_1 + n_2 - 2$

เมื่อ	X_1	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง 1
	X_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง 2
	n_1	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง 1
	n_2	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง 2
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มทดลอง 1
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มทดลอง 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t-test	แทน	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจาก สถิติ t-test
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
กลุ่มทดลองที่ 1	แทน	เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม ประกอบอาหารสมมุติแบบกลุ่ม
กลุ่มทดลองที่ 2	แทน	เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการ ประกอบอาหารสมมุติแบบอิสระ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารสมมุติเป็นกลุ่มกับอิสระ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

ตาราง 4 แสดงคะแนนพฤติกรรมชอบสังคมของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2

ลำดับ	กลุ่มทดลองที่ 1				กลุ่มทดลองที่ 2			
	การ	การทำกิจกรรม	การยอม	รวม	การ	การทำกิจกรรม	การยอมรับ	รวม
	ช่วยเหลือ	ร่วมกันเป็นกลุ่ม	รับผู้อื่น		ช่วยเหลือ	ร่วมกันเป็นกลุ่ม	ผู้อื่น	
1	5	4	4	13	1	2	3	6
2	5	4	5	14	1	4	4	9
3	4	3	3	10	1	4	2	8
4	4	3	4	11	2	3	4	9
5	5	3	4	12	3	4	4	11
6	4	4	4	12	3	3	5	11
7	3	5	5	13	4	3	4	11
8	3	5	3	11	4	3	3	10
9	4	2	5	11	3	2	2	7
10	5	5	5	15	3	4	2	9
11	3	5	4	12	3	2	3	8
12	4	4	5	13	4	3	2	9
13	3	3	5	11	1	3	2	6
14	4	4	5	13	4	3	2	9
15	5	5	4	14	3	3	3	9

ตาราง 5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมชอบสังคม ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1
กับกลุ่มทดลองที่ 2

พฤติกรรมชอบสังคม	N	$\bar{X}$	S.D.	t-test
กลุ่มทดลองที่ 1	15	12.33	1.40	6.41**
กลุ่มทดลองที่ 2	15	8.80	1.61	

** ระดับนัยสำคัญที่ .01

จากตาราง 5 แสดงว่า คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมชอบสังคม ของกลุ่มทดลอง
ที่ 1 และแตกต่างจากกลุ่มทดลองที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ตาราง 6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมชอบสังคม ด้านการช่วยเหลือระหว่าง
กลุ่มทดลองที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2

การช่วยเหลือ	N	$\bar{X}$	S.D.	t-test
กลุ่มทดลองที่ 1	15	4.07	0.80	3.82**
กลุ่มทดลองที่ 2	15	2.67	1.75	

** ระดับนัยสำคัญที่ .01

จากตาราง 6 แสดงว่า คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมชอบสังคม ด้านการช่วยเหลือ
ของกลุ่มทดลองที่ 1 แตกต่างกับกลุ่มทดลองที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ตาราง 7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมชอบสังคม ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม
ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2

การทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม	N	$\bar{X}$	S.D.	t-test
กลุ่มทดลองที่ 1	15	3.93	.96	2.82**
กลุ่มทดลองที่ 2	15	3.07	.70	

** ระดับนัยสำคัญที่ .01

จากตาราง 7 แสดงว่า คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมชอบสังคม ด้านการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มของกลุ่มทดลองที่ 1 แตกต่างกับกลุ่มทดลองที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ตาราง 8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมชอบสังคม ด้านการยอมรับผู้อื่น ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2

การยอมรับผู้อื่น	N	$\bar{X}$	S.D.	t-test
กลุ่มทดลองที่ 1	15	4.33	.72	4.08**
กลุ่มทดลองที่ 2	15	3.07	.96	

** ระดับนัยสำคัญที่ .01

จากตาราง 8 แสดงว่า คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมชอบสังคมด้านการยอมรับผู้อื่นของกลุ่มทดลองที่ 1 แตกต่างกับกลุ่มทดลองที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการทดลองเปรียบเทียบพฤติกรรมชอบสังคัมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการประกอบอาหารสมมุติแบบกลุ่มกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการประกอบอาหารสมมุติแบบอิสระ ซึ่งสรุปเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมุติแบบกลุ่มกับแบบอิสระมีผลต่อพฤติกรรมชอบสังคัมแตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมุติแบบกลุ่มมีพฤติกรรมชอบสังคัมแตกต่างกับเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมุติแบบอิสระ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนอายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนพิชญศึกษา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนพิชญศึกษา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling) โดยการจับฉลาก ห้องเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนพิชญศึกษา มา 1 ห้องจากจำนวน 8 ห้องเรียน จากนั้นจับฉลากเด็กจำนวน 30 คน กำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน รวม 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. เครื่องมือทดลองได้แก่แผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมุติเป็นกลุ่ม กับแผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมุติแบบอิสระ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นและได้ผ่านการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้กับเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงได้นำมาทำเป็นต้นฉบับสำหรับนำไปทดลอง

2. แบบสังเกตพฤติกรรมชอบสังคม ด้านการช่วยเหลือ การทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นกลุ่ม การยอมรับผู้อื่น ผู้วิจัยใช้ของณัฐพร พงษ์สิงห์ (2539) โดยสร้างสถานการณ์ ขึ้นใหม่นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขปรับปรุง แล้วจึงนำไปทดลองใช้กับเด็กอนุบาลปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.78

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ดำเนินการทดลองโดยให้กลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมุติแบบกลุ่มในมุมบ้าน และกลุ่มควบคุมได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมุติอิสระในมุมบ้านโดยใช้เวลาทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน รวมทั้งหมด 24 ครั้ง โดยจะมีของเล่นจัดเตรียมไว้และให้เด็กได้เลือกเล่นในมุมบ้าน

2. หลังดำเนินการทดลองผู้วิจัยได้นำแบบสังเกตพฤติกรรมชอบสังคม ด้านการช่วยเหลือ การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม การยอมรับผู้อื่นไปทำการสังเกตพฤติกรรมกับตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ยและค่าความแปรปรวน

2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมการประกอบอาหารสมมุติเป็นกลุ่มกับแบบอิสระในมุมบ้านโดยใช้ t-test แบบ Independent

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมชอบสังคม ด้านการช่วยเหลือของกลุ่มทดลองที่ 1 แตกต่างกับกลุ่มทดลองที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01
2. คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมชอบสังคม ด้านการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มของกลุ่มทดลองที่ 1 แตกต่างกับกลุ่มทดลองที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01
3. คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมชอบสังคมด้านการยอมรับผู้อื่น ของกลุ่มทดลองที่ 1 แตกต่างกับกลุ่มทดลองที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01
4. คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมชอบสังคม ของกลุ่มทดลองที่ 1 แตกต่างกับกลุ่มทดลองที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมุติแบบกลุ่มกับแบบอิสระ ปรากฏผลดังนี้

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมุติแบบกลุ่มกับแบบอิสระ มีพฤติกรรมชอบสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถแยกออกเป็นด้านความช่วยเหลือ การทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน และด้านการยอมรับผู้อื่น ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมด้านการช่วยเหลือ

การทำกิจกรรมกลุ่มแตกต่างกับการทำอิสระ คือ กิจกรรมกลุ่ม เด็กได้มีโอกาสพูดคุย บอกความต้องการของตนเอง บอกความต้องการของกลุ่มของความร่วมมือในการทำกิจกรรม เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ และยังสามารถเสนอแนะให้กำลังใจเพื่อนในขณะทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้ การปรับตัวในการอยู่ร่วมกัน และได้เรียนรู้ว่าคนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งด้าน ความคิดเห็น ความต้องการ ความรู้สึกทั้งด้านอารมณ์และจิตใจ ตลอดจนด้านความสามารถและความสนใจ ดังนั้นคนเราจึงมีความขัดแย้งกันอยู่เสมอ เด็กจึงต้องเรียนรู้การมีผู้นำผู้ตามในกลุ่ม เด็กได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการยอมรับการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และก่อให้เกิดความเข้าใจกัน ทำให้เด็กเกิดการรับรู้ และเข้าใจความคิด ความรู้สึกของผู้อื่น ช่วยให้เด็กคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางลง (ดวงเดือน พาสตรภักดิ์, 2526 : 20-21) การทำกิจกรรมกลุ่มทำให้เด็กได้เข้าใจว่าในสังคมที่แท้จริงนั้นต้องมีการติดต่อซึ่งกันและกัน ยอมรับนับถือระหว่างกัน ยอมรับว่าผู้อื่นมีความสำคัญเท่า ๆ กันตน และสอดคล้องกับคำกล่าวของ วัตสัน (Watson, 1965 : 556-557) ที่ว่า เด็กในวัย 4-6 ขวบ จะมีพัฒนาการทางค่านิยมของสังคม อย่างเหนียวแน่น เด็กมีความรู้สึกรักและเต็มใจที่จะนำในสิ่งที่สังคมยอมรับ ผลจากการปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มทำให้เด็กเรียนรู้ว่าทำอะไรจึงจะเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ซึ่งทำให้กลายเป็นพฤติกรรมของตนเองตามลักษณะที่แสดงออกมาแล้วเพื่อนยอมรับ ซึ่งทำให้เด็กได้เรียนรู้ว่าจะต้องปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะมีเพื่อน เพื่อนยอมรับเข้าเป็นพวกด้วยการเอาแต่ใจตนเองจะทำให้เพื่อนไม่อยากคบด้วย การช่วยเหลือ การตามใจเพื่อน การสามัคคี จะทำให้มีเพื่อนและมีความสุขเด็กมีทัศนคติที่ดีต่อคนอื่น และสามารถเข้าสังคมได้

ส่วนการเล่นอิสระเด็กได้มีโอกาสช่วยเหลือเพื่อนน้อย เพราะเด็กมุ่งหวังจะทำงานของตนเองให้เสร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ จึงไม่มีโอกาสได้พูดคุยบอกความต้องการของตนเองให้เพื่อนทราบจึงไม่มีโอกาสเรียนรู้การปรับตัวในการอยู่ร่วมกัน ทั้งด้านการรู้สึก ด้านอารมณ์ และด้านจิตใจ

2. พฤติกรรมด้านการทำกิจกรรมร่วมกัน

การสรุปผลงานร่วมกันและการนำเสนอผลงานของกลุ่มมีผลต่อพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย ทั้งนี้เนื่องจาก เด็กจะได้รับรู้ว่าการทำงานของกลุ่มประสบผลสำเร็จเพียงใด ตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ สมาชิกในกลุ่มทุกคนพอใจในผลงานหรือไม่ การสรุปผลงานจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มทราบว่า ในการทำงานมีสิ่งใดดีหรือไม่ดีต้องปรับเปลี่ยนแก้ไขอย่างไร กลุ่มมีการทำงานตามที่ปรับปรุงอย่างไร เด็กได้ประเมินบทบาทของสมาชิกในด้านต่าง ๆ คือ ความรับผิดชอบ การให้ความร่วมมือ การรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน การประนีประนอม การแก้ปัญหา การให้อภัย เป็นต้น การประชุมสรุปบทบาทของสมาชิกว่าเหมาะสมอย่างไร เพื่อสมาชิกแต่ละคนจะได้รู้ตัวและปรับปรุงบทบาทของตนให้เหมาะสม มาสโลว์ (Maslow, 1970 : 80-97) ได้กล่าวถึง ความต้องการของมนุษย์ว่า บุคคลมีความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จ และประเมินค่าความสำเร็จของตนไว้สูงปรารถนาให้ผู้อื่นยอมรับนับถือความสำเร็จของตนเองด้วย ถ้าความต้องการได้รับการตอบสนองจนพอใจจะทำให้บุคคลนั้นเชื่อมั่นใจตนเอง รู้สึกตนเองมีค่า มีความสามารถ และมีประโยชน์ต่อสังคม สิ่งนี้มีความสำคัญต่อชีวิตของคนเรามาก ถ้าเราไม่มีความรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความสามารถ และไม่เห็นความสำคัญของตนเองแล้วก็ไม่สามารถที่จะทำงานต่าง ๆ ให้ออกไปได้ และไม่สามารถที่จะมองเห็นความสำคัญของผู้อื่นเช่นกัน (เกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2533 : 88-89) ซึ่งสิ่งหนึ่งที่มีผลต่อความรู้สึกที่ดีของตนเองของเด็กคือ การได้ข้อมูลย้อนกลับจากการเป็นที่ยอมรับจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกในสังคม การได้ทราบข้อบกพร่องของตนเป็นโอกาสที่เด็กได้ทำความเข้าใจในตนเอง และสมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่ม พยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตน ทำให้มีภาพแห่งตนดีขึ้น (พัชนี วรกวิน. 2522 : 149) ดังนั้นเมื่อเด็กพอใจในสภาพของตน เด็กก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น และสามารถเข้ากับสังคมได้ เด็กจะรู้สึกว่าตนเองเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมมีหน้าที่ที่จะต้องเกี่ยวพัน และให้ความร่วมมือกับหน่วยต่าง ๆ ของสังคมมากขึ้น (ณัฐราพร พงษ์สิงห์. 2539 : 53)

3. พฤติกรรมด้านการยอมรับ

การทำกิจกรรมกลุ่มจะแตกต่างจากการทำกิจกรรมอิสระกล่าวคือ การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุขนั้นจำเป็นจะต้องมีการตั้งกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ และเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อทุกคนในกลุ่มต้องปฏิบัติตาม การปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์เงื่อนไขจะนำไปสู่การยอมรับในกลุ่ม การมีความสุข (ชัยพร วิชชาวุธ. 2526 : 239) และเฮอร์ล็อก (Hurlock. 1978 : 228) ได้กล่าวว่า เด็กจะเข้าสังคมได้ดีต้องประพฤติตามแนวที่สังคมยอมรับและนิยมชมชอบ ซึ่งสังคมแต่ละสังคมย่อมมีมาตรฐานของตนเองว่าอย่างไรจึงจะเหมาะสม เด็กจึงต้องรู้จักและเข้าใจมาตรฐานของสังคมนั้น ๆ การเล่นเป็นกลุ่มจะมีกฎกติกาตามที่กลุ่มตกลงกันไว้หรือกำหนดไว้ตามขั้นตอนต่าง ๆ ทำให้เด็กได้ฝึกและกำหนดกติกาในระหว่างนั้น ทำให้เด็กได้มีประสบการณ์ ฝึกการรักษาความสัญญาตามข้อตกลง ผู้ที่ปฏิบัติตามได้ถูกต้องจะได้รับการยอมรับจากเพื่อน ซึ่งเป็นเครื่องชี้ให้เด็กทราบว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมชอบสังคมการเห็นชอบจากเพื่อน การยอมรับจากเพื่อนจะเป็นสิ่งจูงใจให้เด็กมีพฤติกรรมชอบสังคมได้ดี ซีเฟลด์ (Seefeldt. 1980 : 7-11) ได้กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก 5 ขวบ ว่าเด็กในวัยนี้จะเริ่มเข้าใจและยอมรับความสำคัญของผู้อื่นเป็นระยะที่จะมีความเห็นคล้อยตามผู้อื่น และเริ่มมีความรู้สึกไม่พอใจเพื่อนในกลุ่มที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่ม เด็กจึงต้องเรียนรู้ที่จะปฏิบัติในทางที่สังคมยอมรับทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของซัลลิวน (A Social Interpersonal of Development) กล่าวว่า ช่วงระยะปฐมวัยนี้เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้อย่างอิสระกว้างขวางขึ้น เด็กจะเรียนรู้ทิศทางของวัฒนธรรมที่เขามีส่วนร่วมอยู่ เมื่อเขามีวุฒิภาวะมากพอที่จะใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสาร เขาก็จะเรียนรู้วิธีการที่จะปฏิบัติกับบุคคลอื่นเพื่อที่จะทำให้ตนเองรู้สึกมั่นคงปลอดภัย

ส่วนการให้เด็กได้เล่นอิสระนั้นเด็กแต่ละคนจะเล่นตามความสนใจของตนเอง ซึ่งเป็นไปตามลักษณะของการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางต่างคนต่างเล่น พอใจจะเล่นอย่างไรก็ทำตามที่ตนคิดขาดความสัมพันธ์กับเพื่อน ซึ่งต่างกับการเล่นเป็นกลุ่มจะมีกฎกติกาตามที่ตกลงกันไว้ จึงทำให้การยอมรับซึ่งกันและกันแตกต่างกัน

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่า พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมุติเป็นกลุ่ม ทำให้เด็กได้มีการวางแผนร่วมกันทำกิจกรรม มีผลต่อพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย ซึ่งในการวางแผนเด็กจะต้องกำหนดจุดประสงค์ หรือเป้าหมาย และวางแผนการทำงาน ทั้งนี้เนื่องจากขณะที่เด็กวางแผนการทำงานร่วมกันนั้น การเห็นอกเห็นใจ การประนีประนอม การให้อภัย ได้เกิดขึ้นเพื่อเป็นการลดความขัดแย้ง ทำให้เกิดผลงานของกลุ่มตามจุดประสงค์หรือเป้าหมาย สมาชิกในกลุ่มได้เรียนรู้ การเข้าใจผู้อื่น การยอมรับ การร่วมมือร่วมใจ การสามัคคี การอดทน การเสียสละ และยอมรับมติของกลุ่ม (สุขุมมาล เกษมสุข. 2535 : 47) การทำกิจกรรมประกอบอาหารสมมุติเป็นกลุ่มเด็กได้วางแผนงาน ได้คิดร่วมกัน ได้แสดงความคิดเห็น ได้ตกลงแบ่งหน้าที่ รับผิดชอบว่าใครจะทำหน้าที่อะไร ตรงไหน ทำให้เด็กได้มีโอกาสแสดงออกถึงหน้าที่นั้น ๆ ได้ชัดเจน และทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีค่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และมีความตั้งใจในการทำงานนั้น ๆ สำเร็จ และทำให้เกิดความผูกพันต่องานของกลุ่ม การได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของกลุ่มจะช่วยให้การทำงานของกลุ่มมีความราบรื่นไปทางเดียวกัน เนื่องจากเด็กเกิดความรู้สึกว่าตนเอง มีจุดประสงค์ร่วมกันที่จะต้องทำให้สำเร็จการทำงานของคนหนึ่งจะสนับสนุนอีกคนหนึ่ง สุดท้ายคือ ผลงานและความสำเร็จของกลุ่มจากปฏิกิริยาของผู้อื่น เด็กจะได้เรียนรู้และ เข้าใจทัศนะผู้อื่น รวมทั้งรู้ว่าสิ่งที่ตนกระทำมีผลกระทบต่อผู้อื่นด้วย (Bork. 1973 : 108) ผลจากการกระทำจะช่วยให้เด็กมองเห็นลักษณะของพฤติกรรมชอบสังคม จากการ ลองผิดลองถูกถ้าพฤติกรรมใดได้รับการตอบสนองที่ดีเด็กจะรู้สึกพอใจและประสบความสำเร็จจากการกระทำนั้น เด็กก็จะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก ซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้ แบบปฏิบัติตามเงื่อนไข ของสกินเนอร์ พฤติกรรมใดเมื่อได้รับการเสริมแรงพฤติกรรมนั้นจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และพฤติกรรมใดเมื่อไม่ได้รับแรงเสริมจะลดลง (สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2529 : 24)

ส่วนการที่เด็กได้ทำกิจกรรมประกอบอาหารสมมุติอย่างอิสระนั้น เด็กไม่ได้มีโอกาสที่จะได้พูดคุย และตกลงกับเพื่อน การเห็นอกเห็นใจ การประนีประนอม การให้

อภัยจึงไม่เกิดขึ้น การทำงานมุ่งเน้นให้สำเร็จตามเป้าหมาย ถ้าเกิดปัญหาในการทำงานงานนั้นก็ไม่มีใครบรรลุตามเป้าหมายได้ ฉะนั้นการเรียนรู้ในการเข้าใจผู้อื่น การยอมรับผู้อื่น การร่วมมือร่วมใจ การสามัคคี การอดทน การเสียสละ จึงเกิดขึ้นน้อย การเล่นอิสระส่งผลให้เกิดพฤติกรรมชอบสังคมที่แตกต่างจากการเล่นกลุ่ม

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาดังกล่าว

จากการศึกษาพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์การประกอบอาหารสมมติแบบกลุ่มกับแบบอิสระพบข้อสังเกต ดังนี้

1. จากการแสดงออกของเด็กในกลุ่มทดลองพบว่าการทำกิจกรรมระยะแรกเด็กมีความขัดแย้งกันในเรื่องของการเป็นผู้นำกลุ่ม ผู้ตามกลุ่ม จึงทำให้การเสนอผลงานการทำงานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด แต่ในระยะต่อมา เด็กได้เรียนรู้ว่าเด็กจะได้ผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำกลุ่มทุกคน โดยผลัดเปลี่ยนกันไปคนละ 1 วัน จึงทำให้มีความตั้งใจและสนใจในการกำหนดเป้าหมายในการประกอบอาหารสมมติ ทำให้เกิดมีความร่วมมือและปรึกษาพูดคุยกันตลอดเวลา เกี่ยวกับการใช้วัสดุและวิธีการในการปรุงอาหารตามที่กำหนด และได้ผลงานที่ดีเสร็จตามเวลาที่กำหนด ส่วนกลุ่มควบคุมในระยะแรก เด็กแต่ละคนก็จะนำวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาหารของตนเองไม่ยุ่งเกี่ยวกับคนอื่น ต่างคนต่างทำกิจกรรมที่วางเป้าหมายไว้ไม่สามารถบอกได้ว่าทำอะไรมีขั้นตอนเป็นอย่างไร มีการหวงอุปกรณ์เมื่อเพื่อน ขอแบ่งปันเด็กก็ไม่ยอมให้ มีการขัดแย้งทะเลาะวิวาทกันเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ ในระยะหลังเด็กส่วนใหญ่จะแยกย้ายกันไป สร้างผลงานตามความพอใจอย่างอิสระ บางครั้งก็ทำร่วมกับเพื่อน บางครั้งก็ทำคนเดียว เด็กบางคนก็ทำคนเดียวตลอด ซึ่งจากการสังเกตการทำงานของกลุ่มทดลอง ทำให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมชอบสังคมก้าวหน้าขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน

2. จากการให้เด็กเลือกหยิบอุปกรณ์และวัสดุประกอบอาหารเอง พบว่า เด็กให้ความสนใจหยิบวัสดุอุปกรณ์ที่มีสีสันสวยงามก่อน เมื่อวัสดุที่มีสีสันหมดจึงจะเลือกหยิบ

วัสดุที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ในการนี้ครูควรมีวัสดุอุปกรณ์ที่มีสีสันหลากหลาย เพื่อให้เด็กได้ใช้ความคิด จินตนาการที่กว้างไกลในการคิดประดิษฐ์เมนูใหม่ ๆ ขึ้นมา

3. จากการแบ่งกลุ่มพบว่ากลุ่มที่มีแต่เด็กชายความรับผิดชอบ ความรอบคอบ ความสนใจ ความตั้งใจจะอยู่ในระยะเวลานั้น ๆ จะมีความแตกต่างกับกลุ่มที่มีแต่เด็กหญิง จะมีความละเอียด ความประณีต ความตั้งใจในการประกอบอาหาร แต่กลุ่มที่มีทั้งเด็กชาย และเด็กหญิงจะทำให้เด็กชายมีความตั้งใจ มีความรับผิดชอบมากกว่า กลุ่มที่มีผู้ชายโดยเฉพาะ

4. จากการสรุปผลงานปัญหาและอุปสรรคที่พบในการทำงาน พบว่า เด็กบางคนไม่ช่วยเพื่อนทำงานจนสำเร็จ ทำให้เพื่อนในกลุ่มต่อว่าทำให้ขาดความมั่นใจ จึงควรเป็นหน้าที่ของครูปฐมวัยที่จะต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้มีโอกาสพูดชี้แจง ถ้าสาเหตุและเหตุผลที่ไม่สามารถทำกิจกรรมกับเพื่อนได้ เพื่อให้เพื่อนในกลุ่มได้ทราบถึงความจำเป็น และลดปัญหาการขัดแย้งในกลุ่มลง ครูควรมีบทบาทในการใช้คำพูดให้กำลังใจกับเด็ก เพื่อให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มในครั้งต่อไปด้วยความมั่นใจ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลจากการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางให้ทราบวิธีการใช้ประสบการณ์การเล่นอย่างมีแบบแผนกับเด็กปฐมวัยนั้น ควรให้เด็กดำเนินการตามขั้นตอนโดยมีการเลือกผู้นำกลุ่มวางแผนร่วมกันในการทำกิจกรรมร่วมกัน กำหนดบทบาทสมาชิกกลุ่ม ข้อตกลงกลุ่ม ทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน และสรุปผลงานร่วมกันเพื่อรับทราบอุปสรรค ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างทำงานเพื่อหาหนทางแก้ไขร่วมกัน โดยครูจะเข้าไปมีส่วนร่วม เมื่อมีปัญหาไม่สามารถตกลงกันได้เท่านั้น ลักษณะดังกล่าวเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้วิธี การทำงานร่วมกันได้ปรับตัวเข้ากับกลุ่มได้เหมาะสม

2. ครูควรตรวจดูแลอุปกรณ์เครื่องครัวและอุปกรณ์ในการประกอบอาหารที่ใช้ตลอดเวลา เพื่อความปลอดภัย และวัสดุจากธรรมชาติและทั่วไป ให้มีปริมาณเพียงพอ และปลอดภัยไม่ให้มีสิ่งอันตราย และแหลมคม เพราะเด็กจะใช้มือหยิบ จับ และหัน

อุปกรณ์และวัสดุต้องไม่แข็งและเหนียวจนเกินไป ครูจึงควรตรวจตราอุปกรณ์ และวัสดุที่นำมาให้เด็กเล่นทุกครั้งก่อนทำกิจกรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการทดลองการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติแบบกลุ่มกับการพัฒนาเด็กในด้านอื่น ๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาการทางสติปัญญา พัฒนาการทางด้านภาษา พัฒนาการทางด้านคณิตศาสตร์ และการแก้ปัญหา
2. ควรมีการศึกษาถึงการประกอบอาหารสมมติ กับการประกอบอาหารจากของจริง ที่มีต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัย
3. ควรมีการศึกษาการเล่นมุมต่าง ๆ แบบกลุ่มกับแบบอิสระจะมีผลต่อพฤติกรรมในทางสังคมหรือพัฒนาการด้านอื่น ๆ
4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการทำกิจกรรมกลุ่มหญิง กลุ่มชาย และรวมกัน ชายหญิงมีผลต่อพฤติกรรมทางสังคม อารมณ์ สติปัญญา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เกียรติวรรณ อมาตกุล. สู่ชีวิตด้วยจิตวิทยา พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2533.
- คณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, สำนักงาน. การศึกษาสภาพอบรมในศูนย์เด็กปฐมวัย.
กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2528.
- _____. เพียงความรักนั้นยังไม่พอ. แปลจาก love is not enough. โดย เบลเทสไฮร์, บรูโน. กรุงเทพฯ, 2522.
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. ชุดอบรมบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา หน่วยที่ 1 พัฒนาการของเด็กก่อนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :
รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2531.
- ฉันทนา ภาคบงกช. "การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาและสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย,"
ในเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง, "ทำอะไรเด็กปฐมวัย
จึงจะเก่งและเป็นคนดี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2526.
- ชัยพร วิชาวุธ. "เด็กกับการเรียนรู้", ใน เอกสารการสอนชุดวิชา พฤติกรรมวัยเด็ก
เล่ม 1. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.
- ณัฐพร พงษ์สิงห์. พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์
การเล่นบล็อกกลางแจ้งเป็นกลุ่มอย่างมีแบบแผน. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.
- ดวงเดือน ศาสตรภัทร. เอกสารประกอบคำสอนวิชา Piagetion theory.
กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- นิตยา สุวรรณศรี. การศึกษาก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ, 2535.

- เบญจา แสงมะลิ. "สื่อเพื่อจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย," ใน เอกสารการสอน
ชุดวิชาปฐมวัยศึกษา. หน่วยที่ 9. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.
- ประกายรัตน์ ภัทรธิต. "พัฒนาการเด็กปฐมวัย," ใน เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา
ฝึกอบรมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. นนทบุรี :
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.
- ประมวญ ดิฉินสัน. จิตวิทยาคลินิก สมอมนุษย์ (พรสวรรค์) เล่ม 3. กรุงเทพฯ :
 ไทยวัฒนาพานิช,
- ปรีชา คร้ามพักต์. จิตวิทยาพัฒนาการ. ม.ป.ท., 2527.
- ปรีชา เกตุทัต. "การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยก่อนเรียน," ใน เอกสารการสอนวิชา
พัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู. หน่วยที่ 4 นนทบุรี : มหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมาธิราช, 2531.
- พรรณี ช. เจนจิต. "การพัฒนาพฤติกรรมเด็ก," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนา
พฤติกรรมเด็ก. เล่ม 1 นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2524.
- _____. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์,
 2526.
- พรรณทิวา รุจิพร. จิตวิทยาน่ารู้. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
 2522.
- พรรณพิศ วาณิชการ. "การทำงานแบบกลุ่ม," ใน สารานุกรมศึกษาศาสตร์. 1 :
 135-137 ; กรกฎาคม-กันยายน 2528.
- พัชนี วรกวิน. จิตวิทยาสังคม. นนทบุรี : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์ปากเกร็ด, 2522.
- พิชัย สันติภิรมย์. "ของเล่นระดับปฐมวัยศึกษา," ใน เอกสารการสอนวิชาสื่อการสอน
ระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 3. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.

เพียงจิต ไรจันสุรรัตน์. การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัย

ที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล ปรินุญานิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

พวงแก้ว เนตรโอภาักษ์. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปราย

กลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหลั่นแหลม จังหวัด

นครปฐม. ปรินุญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2535.

ภรณ์ี คุรุรัตน์. เด็กก่อนวัยเรียน เรียนรู้อะไร อย่างไร. นนทบุรี : สถานสงเคราะห์

หญิง ปากเกร็ด. 2523.

มัทนา ท่าปรัก. การศึกษาการใช้แผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กในด้านการ

ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายในเขตการศึกษา 11. ปรินุญานิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531, อัดสำเนา.

เยาวพา เตชะคุปต์. กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์,

2528.

รักตวรรณ ศิริภาพร. ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นของเด็กปฐมวัย

ที่ได้เล่นกิจกรรมการเล่นเพื่อคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง. ปรินุญานิพนธ์

กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

รัตนวดี รอดภิรมย์. การศึกษาพฤติกรรมการช่วยเหลือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการ

อบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน. ปรินุญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

ราศรี ทองสวัสดิ์. "การสร้างเสริมลักษณะนิสัยเด็กด้านการเล่น," ใน เอกสารการสอน
ชุดวิชาการสร้างเสริมลักษณะนิสัยระดับปฐมวัยศึกษา. หน่วยที่ 7 นนทบุรี :
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 3.
 กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2536.

วไลพร พงษ์ศรีทัศน์. ผลของการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลองประกอบ
 อารมณ์กับแบบปกติ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย.
 ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

วารุณี อัสวโกติด. ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ส่งเด็กเข้าเรียนโรงเรียนเอกชน
 ที่มุ่งจัดการศึกษาโดยเน้นวิชาการในเขตกรุงเทพฯ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

วาสิ ปรงสิงห์. การศึกษารูปแบบกิจกรรมการศึกษาที่จัดในชั้นอนุบาล. วิทยานิพนธ์ คม.
 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.

ศรีวรรณ มากชู. การศึกษาเปรียบเทียบสุขนิสัยของเด็กก่อนวัยเรียนความสภาพ
 ครอบครัวที่แตกต่างกันในจังหวัดพิษณุโลก. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.

✓ ศิริลักษณ์ สินธวาลัย. ทฤษฎีอาหาร เล่ม 3 หลักการทดลองอาหาร. กรุงเทพฯ :
 แผนกวิชาอาหารและโภชนาการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัย
 เทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ, 2522.

ศุภกุล เกียรติสุนทร. การศึกษาการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนกับพฤติกรรมการช่วยเหลือ
 ของเด็กปฐมวัย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ :

อักษรบัณฑิต, 2529.

สมใจ ทิพย์ชัยเมธา และละออ ชุตติกร. "การเล่นเกมส์สำหรับเด็กปฐมวัย," ใน

เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับปฐมวัย หน่วยที่ 4. นนทบุรี :

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2527.

สุขุมาล เกษมสุข. การสอนทักษะทางสังคมในชั้นประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2535.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย, เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาพฤติกรรมวัยเด็ก

เล่ม 3. กรุงเทพฯ : วิคตอร์การพิมพ์, 2524.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. จิตวิทยาศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2533.

สุณี ธีรดากร. จิตวิทยาพัฒนาการ. นนทบุรี : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิง

ปากเกร็ด, 2523.

สุนีรัตน์ ฤทธิ์ธวัชเลิศ. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในด้านการพัฒนาความเชื่อมั่น

ในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แตกต่างกัน. ปรินิพนธ์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

อัสสำเนา.

สุทธภา โชติประดิษฐ์. การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการ

จัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมที่เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างมี

อิสระในกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัสสำเนา.

อารี เกษมรติ. ผลของการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและกิจกรรมสร้างสรรค์ปกติ
 ที่มีต่อการเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ
 เข้มงวดกวดขันและแบบทนุถนอม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

Besevegis, Elias G. "The Development of Dramatic and Constructive Play in
 Preschool Childen., "Dissertation Abstract International."
 44 (3) : 2171 - A. ; September, 1983.

Bork.H. "The Development of Bmpathy in chinese and American Children
 between Three and six years - of age : A Crosscultural Study,"
Developmental Psychology. New York : McGraw - Hill
 Book Co, 1973.

Chester I.A. and J. Schopler. Experimental Social Psychology.
 Acadamic Press, 1972.

Dinkmeyer, Don. C. and R. Dreikurs. Encouraging Children to Learn.
 Englewood Cliffs. N.T. : Prentice - Hall, 1963.

Gulley, H.E. Discussion Conference and Group Process.
 New York : Holt Rinehart and Winston, 1960.

Hurlock, Elizabeth B. Child Developemnt. 6 th ed. New York :
 McGraw - Hill Book Co, 1978.

_____. Child Development. 5 th ed. New York : McGraw - Hill
 Book Co.,Ltd. 1972.

- Kemp, Gratton C. Perspective on the Group Process. Boston :
Houghton Mifflin, 1964.
- Lindgren, Henry C. An Introcuotion to Social Psychology. New York :
John Willey and Sons, 1969.
- Maier, Herry. W. Three theories of Child Developemnt. ed. Harper &
Row, Publishers, 1965.
- Mary, Joan. "Peer Internation Competencies of Preschoolders Rates Hight or Low
in Sociometric Status," Dissertation Abstracts internaitonal.
41 - 4603 - A ; May, 1981.
- Maslow, A.M. Motivation and Personality. New York : Haper and Row
Publisher, 1970.
- Piager, J. and B. Inhelder. The Psychology of Child. New York : Weaver.
Helen, Basic Books, 1969.
- Rheingold, Harriet I. Dale F. Hay and Meredith J. West. "Sharing in the Second
year of Life," Child Development. 47 (4) : 1148 - 1158;
December, 1976.
- Roger, Carl R. Encounter Group. New York : Harper & Row. Publishers, 1970.
- Roger - Warren, Ann and Donald M.Bear. "Correspondence Between Saying and
Doing : Teaching Children to Share and Praise," Journal of
Applied Behavior Analysis. 9 : 335 - 354 ; 1976.
- Salome, Estes. "Play with Peer : A Comperison of the Social Interaction
of Preshcool Frils and boys," Dissertation Abstracts
International. 40 : 1349 - A ; September, 1979.

Seefeldt, Carol. Teaching Young children. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, Inc., 1980.

Smith, Judy B. "Perspective - Taking and Prosocial Behavior," Development Psychology. 18 (1) : 87 - 88 ; January, 1977.

Watson, Robert I. Psychology of the Child. 2nd. ed. New York : John Wilen & Son, 1965.

Wood, Helen Louise. "The Relationship Between Sociometric Status and Social Competence in Kindergarten Children," Dissertation abstracts international. 37 : 4837-A ; February, 1977.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติแบบกลุ่มกับแบบอิสระ

แผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติ

จุดประสงค์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมชอบสังคัมด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการช่วยเหลือ
2. ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม
3. ด้านการยอมรับผู้อื่น

ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน

กลุ่มอาหาร		
อาหารคาวน้ำ (จันท์)	อาหารคาวแห้ง (พุธ)	อาหารหวาน (ศุกร์)
1. แกงจืดชนิดต่าง ๆ	1. อาหารประเภทผักชนิดต่าง ๆ	1.ขนมประเภทใช้กระทิ
2. แกงส้มชนิดต่าง ๆ	2. อาหารประเภทยำชนิดต่าง ๆ	2. ขนมประเภทน้ำเชื่อม
3. ต้มยำชนิดต่าง ๆ	3. อาหารประเภททอดชนิดต่าง ๆ	3. ขนมแบบไทย ๆ
4. น้ำพริกชนิดต่าง ๆ	4. อาหารประเภทลาบชนิดต่าง ๆ	4. แบบเค็กรสต่าง ๆ
5. ก๋วยเตี๋ยวชนิดต่าง ๆ	5. อาหารประเภทย่างชนิดต่าง ๆ	5. ขนมปังชนิดต่าง ๆ
6. ขนมจีน	6. อาหารประเภทอบชนิดต่าง ๆ	6. ไอศกรีมชนิดต่าง ๆ
7. แกงเผ็ดชนิดต่าง ๆ	7. อาหารประเภทสลัดชนิดต่าง ๆ	7. น้ำผลไม้
8. ซุปชนิดต่าง ๆ	8. อาหารจานเดียว	8. ผลไม้ลอยแก้ว
ฯลฯ	ฯลฯ	ฯลฯ

อุปกรณ์เครื่องปรุง

ชุดอาหารคาวน้ำ

เศษวัสดุทั่วไป

1. เชือกฟาง
2. หนัวยาง
3. กระดาษ
4. เศษผ้า
5. โฟม
6. กล่องยาสีพื้น, สบู่
7. สีน้ำ, สีฝุ่น

ฯลฯ

เศษวัสดุธรรมชาติ

1. ต้นกล้วย
2. ใบไม้แห้ง, ใบไม้สด, ต้นหญ้า
3. ดอกไม้แห้ง, ดอกไม้สด
4. เมล็ดพืชชนิดต่าง ๆ
5. หิน ดิน ทราย
6. เปลือกหอย
7. น้ำ

ฯลฯ

ชุดอาหารคาว

เศษวัสดุทั่วไป

1. ลูกบิงปอง, ลูกเทนนิส
2. เชือกฟาง
3. หนัวยาง
4. กระดาษ
5. เศษผ้า
6. โฟม
7. มักกะโรนี

เศษวัสดุธรรมชาติ

1. ต้นกล้วย
2. ใบไม้แห้ง, ใบไม้สด, ต้นหญ้า
3. ดอกไม้แห้ง, ดอกไม้สด
4. เมล็ดพืชชนิดต่าง ๆ
5. หิน ดิน ทราย
6. เปลือกหอย
7. น้ำ

ชุดอาหารหวาน

เศษวัสดุทั่วไป

1. น้ำ
2. แป้ง
3. โฟม
4. เชือกฟาง
5. หนัวยาง

เศษวัสดุธรรมชาติ

1. ผลไม้
2. ต้นกล้วย
3. ดอกไม้
4. ใบไม้
5. เมล็ดพืชชนิดต่าง ๆ
6. หิน ดิน ทราย
7. เปลือกหอย

อุปกรณ์เครื่องครัว

ชุดเครื่องครัวพลาสติก เช่น กระทะ หม้อ จาน ชาม ช้อน มีด เขียง เต้าแก๊ส หม้อหุงข้าว

วิธีดำเนินการของครู

1. การเตรียมก่อนทำกิจกรรม
 - 1.1 เตรียมวัสดุอุปกรณ์ทั่วไปและที่มีอยู่ตามธรรมชาติให้พร้อมและเพียงพอ
 - 1.2 เตรียมเครื่องครัวให้พร้อมและเพียงพอ
 - 1.3 พุดคุยสนทนาถึงประเภทอาหารที่เคยรับประทานมาพร้อมยกตัวอย่างประกอบ
 - 1.4 จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะกับการทำกิจกรรม
2. การปฏิบัติของครูขณะทำกิจกรรม
 - 2.1 ครูแนะนำวิธีการใช้อุปกรณ์ในการประกอบอาหาร
 - 2.2 ครูคอยสังเกตและคอยกระตุ้นช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาในระหว่างที่เด็กทำกิจกรรม
 - 2.3 ครูรับฟังความคิดเห็นและให้คำชมเชยขณะที่เด็กนำเสนอผลงาน
 - 2.4 เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่

ตารางปฏิบัติการทดลอง

กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
1. ขั้นเตรียม (ใช้เวลา 2 นาที) ครูจะแนะนำวิธีการทำกิจกรรม อุปกรณ์ ข้อแนะนำในการเล่น วิธีการเล่นร่วมกัน ในการประกอบอาหารสมมติ 2. ขั้นดำเนินการกิจกรรม (ใช้เวลา 10 นาที) 2.1 เด็กเข้ากลุ่ม ๆ ละ 5 คน 2.2 กลุ่มเลือกชนิดอาหารที่ต้องการ ปรุงตามประเภทที่ครูกำหนด ประจำวัน 2.3 กลุ่มร่วมกันวางแผนเพื่อใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการกำหนดเป็นเครื่อง ปรุง และนำมาปรุง 2.4 กลุ่มไปเลือกเศษวัสดุทั่วไปและที่ มีอยู่ตามธรรมชาติ ที่ครูเตรียมให้ กองกลาง 2.5 เด็กร่วมกันประกอบอาหารพร้อม ส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานใน ชั้นเรียน 2.6 เด็กร่วมกันจัดเก็บผลงาน 3. ขั้นสิ้นสุดกิจกรรม (ใช้เวลา 3 นาที) ครูเตือนเด็กล่วงหน้า ก่อนหมดเวลา ประมาณ 3 นาที เพื่อให้เด็กพร้อม ยุติการเล่นและล้างเก็บอุปกรณ์	1. ขั้นเตรียม (ใช้เวลา 2 นาที) ครูจะแนะนำวิธีการทำกิจกรรม อุปกรณ์ ข้อแนะนำในการเล่น วิธีการ เล่นร่วมกันในการประกอบอาหาร สมมติ 2. ขั้นดำเนินการกิจกรรม (ใช้เวลา 10 นาที) 2.1 เด็กเลือกกลุ่มเล่นได้อย่างอิสระ 2.2 เลือกชนิดอาหารที่ต้องการปรุง ตามประเภทที่ครูกำหนดประจำวัน 2.3 เมื่อตกลงใจวางแผนร่วมกันแล้วให้ ใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการกำหนดเป็น เครื่องปรุง และนำมาปรุงอย่าง อิสระ จากเศษวัสดุทั่วไปและที่มี อยู่ตามธรรมชาติที่ครูเตรียมให้ กองกลาง 2.4 เด็กร่วมกันประกอบอาหารและ นำเสนอผลงานในชั้นเรียน 2.5 เด็กจัดเก็บผลงาน 3. ขั้นสิ้นสุดกิจกรรม (ใช้เวลา 3 นาที) ครูเตือนเด็กล่วงหน้า ก่อนหมดเวลา ประมาณ 3 นาที เพื่อให้เด็กพร้อม ยุติการเล่นและล้างเก็บอุปกรณ์

การประเมินการทำกิจกรรม

1. สังเกตการทำงานร่วมกันกับเพื่อน
2. สังเกตพฤติกรรมในการทำกิจกรรม

(.....)

ลงชื่อ ผู้สังเกต

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างแบบสังเกตพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย

คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมขอบสังคมของเด็กปฐมวัย

แบบสังเกตนี้ใช้สำหรับวัดพฤติกรรมขอบสังคมของเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ การช่วยเหลือ การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม และการยอมรับผู้อื่น

1. ผู้วิจัยจะเตรียมสภาพแวดล้อมเพื่อการสังเกตไว้ล่วงหน้าโดยจะมีอุปกรณ์ที่จัดเตรียมไว้ให้เด็กทำกิจกรรม เด็กจะเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกันครั้งละ 5 คน ใช้เวลาทำกิจกรรม 15 นาที

2. ช่วงเวลาในการสังเกต จะทำการสังเกตพฤติกรรมในขณะที่เด็กกำลังทำกิจกรรมร่วมกัน ผู้สังเกตจะสังเกตเด็กทีละคน คนละ 3 นาที ใช้ผู้สังเกต 3 คน

3. การบันทึกพฤติกรรมใช้การขีดรอยคะแนน (/) ลงในแบบสังเกตตามรายการของพฤติกรรมที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า โดยการขีด (/) 1 ครั้งต่อการแสดงพฤติกรรมให้เห็น 1 ครั้ง

4. เกณฑ์การให้คะแนน ระดับของพฤติกรรมมีดังนี้

4.1 หากเด็กแสดงพฤติกรรมขอบสังคมให้เห็นขณะสังเกตมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

4.2 หากเด็กแสดงท่าทางหรือใช้คำพูดแสดงให้เห็นว่าต้องการจะทำพฤติกรรมนั้นแต่ไม่มีโอกาสในการกระทำ มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

4.3 หากเด็กไม่แสดงพฤติกรรมหรือไม่สนใจจะแสดงพฤติกรรมมีค่าเท่ากับ 0 คะแนน

5. การเตรียมการสังเกต

5.1 ผู้สังเกตต้องศึกษาคู่มือในการทดสอบให้เข้าใจกระบวนการในสังเกตทั้งหมดเพื่อให้เกิดความชำนาญในการใช้แบบสังเกต

5.2 สถานที่ทำกิจกรรม

5.2.1 มีการจัดเตรียมสภาพแวดล้อม และอุปกรณ์ไว้เรียบร้อยล่วงหน้า

5.2.2 ห้องที่ใช้ดำเนินกิจกรรมจะต้องมีความสงบปราศจากเสียง

รบกวน

5.2.3 อุปกรณ์ที่ใช้

1. คู่มือการใช้แบบประเมินพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย
2. นาฬิกาจับเวลา 1 เรือน
3. แบบสังเกตพฤติกรรมชอบสังคม

5.2.4 ผู้ถูกสังเกต

1. ผู้สังเกตควรสร้างความคุ้นเคยกับผู้ถูกสังเกตก่อนที่จะทำการสังเกตและพยายามจำชื่อของผู้ถูกสังเกตทุกคน
2. ก่อนเริ่มทำการสังเกตควรให้ผู้รับการสังเกตได้ทำธุระส่วนตัวให้เรียบร้อยก่อน เช่น ดื่มน้ำ เข้าห้องน้ำและเมื่อผู้รับการสังเกตเข้ามายังฐาน เพื่อทำกิจกรรมผู้สังเกตควรทักทายเพื่อให้บรรยากาศเป็นกันเอง เมื่อผู้รับการสังเกตพร้อมจึงทำกิจกรรม

ตัวอย่างรายละเอียดพฤติกรรมที่สังเกต

หัวข้อสังเกต	ระดับ คะแนน	ตัวอย่างพฤติกรรม
การช่วยเหลือ		
1. หยิบหรือส่งอุปกรณ์ให้ เพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการ	1	เมื่อเด็กสังเกตเห็นหรือทราบว่าเพื่อนต้องการใช้อุปกรณ์ชนิดใด ได้หยิบหรือส่งอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรมนั้นให้แก่เพื่อน เพื่อให้เพื่อนสามารถทำกิจกรรมต่อไปได้
	0	เมื่อเด็กไม่ได้ทำหรือไม่สนใจจะทำพฤติกรรมนี้
2. พูดแนะนำวิธีการในการทำ กิจกรรมให้แก่เพื่อน เมื่อ เพื่อนต้องการ	1	เมื่อเด็กสังเกตเห็นหรือทราบว่าเพื่อนไม่เข้าใจวิธีทำกิจกรรม หรือวิธีการใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมได้ช่วยพูดแนะนำวิธีการทำกิจกรรมให้แก่เพื่อนหรือช่วยอธิบายวิธีการใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมเพื่อให้เพื่อนสามารถทำกิจกรรมต่อไปได้
	0	เมื่อเด็กไม่ได้ทำหรือไม่สนใจจะทำพฤติกรรมนี้

การเตรียมสภาพแวดล้อมในการสังเกตพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย

"สร้างสวนสัตว์กันเถอะ"

จุดประสงค์

1. เพื่อประเมินพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยด้านการช่วยเหลือ
2. เพื่อประเมินพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยด้านการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม
3. เพื่อประเมินพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยด้านการยอมรับผู้อื่น

อุปกรณ์

1. ไม้บล็อก
2. ตัวต่อพลาสติก
3. ตุ๊กตารูปคน สัตว์ ต้นไม้ รถยนต์จำลอง
4. กาวลาเท็กซ์พร้อมไม้ป้ายทา 1 ชุด
5. กรรไกรตัดกระดาษ
6. กระดาษโปสเตอร์ชนิดอ่อนสีแดง เหลือง น้ำเงิน เขียว ขนาด 6" x 10" สีละ 1 แผ่น
7. ไหมพรม สีแดง ขาว เหลือง
8. เมล็ดถั่วเขียว ถั่วเหลือง ข้าวสาร

เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรม

ใช้เวลา 15 นาที

จำนวนผู้ทำกิจกรรม

ใช้ผู้ทำกิจกรรมครั้งละ 5 คน

ผู้สังเกต

ผู้สังเกต 3 คนต่อเด็ก 1 คน

การดำเนินกิจกรรม

1. ครูสนทนากับเด็กถึงกิจกรรมที่จะทำในวันนี้เพื่อเป็นการเตรียมเด็ก
2. ครูแนะนำอุปกรณ์ที่มีอยู่ให้เด็กรู้จัก
3. ให้เวลาเด็กได้ทำความคุ้นเคยกับอุปกรณ์
4. ครูแนะนำกติกาให้เด็กทราบดังนี้

ให้นักเรียนในกลุ่มทั้ง 5 คน ช่วยกันสร้างสวนสัตว์ จากอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ครูเตรียมมาให้ กำหนดเวลาครูจะกดกริ่ง 1 ครั้ง นักเรียนต้องหยุดทำนะคะ นักเรียนลงมือทำได้แล้วคะ

5. ให้นักเรียนทำกิจกรรมอย่างอิสระขณะที่เด็กทำกิจกรรม ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมชอบสังคมเป็นรายบุคคล

แบบสังเกตพฤติกรรมชอบสังคม

ชื่อ ชั้น ผู้ทำการบันทึก

วันที่..... เวลา.....

คำสั่ง สังเกตพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กตามรายละเอียดในข้อต่าง ๆ แล้วขีดเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องระดับพฤติกรรม

ข้อ	พฤติกรรมชอบสังคม	ระดับของพฤติกรรม		คะแนนที่ได้รับ
		0	1	
	การช่วยเหลือ			
1	พูดแนะนำวิธีการกิจกรรมให้แก่เพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการ			
2	หยิบหรือส่งอุปกรณ์ของตนให้เพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการ			
3	พูดชักชวนสนับสนุน และให้กำลังใจเพื่อน เพื่อให้เพื่อนทำกิจกรรม			
4	เข้าไปช่วยเพื่อนทำกิจกรรมเมื่อเพื่อนต้องการ			
5	ช่วยเก็บของหรืออุปกรณ์ของกลุ่มเข้าที่ให้เรียบร้อยเมื่อเลิกใช้			
	การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม			
6	พูดแสดงความคิดเห็นต่อกลุ่มในระหว่างที่ทำกิจกรรม			
7	รู้จักขอร้องและบอกความต้องการของตนให้กลุ่มทราบ			
8	ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อตกลงของกลุ่ม			
9	ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มจนสำเร็จ			

ข้อ	พฤติกรรมชอบสังคม	ระดับของพฤติกรรม		คะแนน ที่ได้รับ
		0	1	
10	ยอมรับและหาวิธีแก้ไข เมื่อพบปัญหาในการทำงาน การยอมรับผู้อื่น			
11	ยอมรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของเพื่อน			
12	ยอมรับความช่วยเหลือของเพื่อนในการทำกิจกรรม			
13	รู้จักการรอคอยตามลำดับก่อนหลังในการทำงาน			
14	ทำงานที่กลุ่มได้รับมอบหมายจนสำเร็จ			
15	แสดงความยินดีเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จใน กิจกรรม เช่น ยิ้ม ตบมือ พุดชมเพื่อน หรือ แสดงออกทางสีหน้าและแววตา			
รวมคะแนน				

ประวัติของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวกลิ่นแก้ว มาตา
 เกิดวันที่ 5 กันยายน 2505
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 67/820 หมู่บ้านพระปิ่น 3 ต. บางแม่นาง อ. บางใหญ่
 จ. นนทบุรี โทรศัพท์ 926-3167
 สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนพิชญศึกษา อ. ปากเกร็ด จ. นนทบุรี
 โทรศัพท์ 583-3777 - 80

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2526 ป.ก.ศ. สูง (การประถมศึกษา) จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา
 พ.ศ. 2529 ค.บ. (ภาษาไทย) จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา
 พ.ศ. 2540 กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) จากมหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การศึกษาพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
ประกอบอาหารสมมุติ แบบกลุ่มกับแบบอิสระ

บทคัดย่อ
ของ
กลิ่นแก้ว มาตา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

มีนาคม 2541

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมชอบสังคัมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมการประกอบอาหารสมมุติเป็นกลุ่มกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมการประกอบอาหารสมมุติอิสระ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยอายุ 4 - 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนพิชญศึกษา อ. ปากเกร็ด จ. นนทบุรี ปีการศึกษา 2540 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ทำการสุ่มอีกครั้งหนึ่งเพื่อจัดเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน กลุ่มทดลองได้รับประสบการณ์การประกอบอาหารสมมุติเป็นกลุ่ม กลุ่มควบคุมได้รับประสบการณ์การประกอบอาหารสมมุติอิสระ การทดลองใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized control - Group Posttest-Only Design ดำเนินการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย แผนการจัดประสบการณ์ และแบบสังเกตพฤติกรรมชอบสังคัม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการทดสอบค่า t-test แบบ Independent

ผลการศึกษาพบว่า

พฤติกรรมชอบสังคัมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมุติแบบกลุ่มกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมุติแบบอิสระ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A STUDY OF PRESCHOOL CHILDREN 'S PROSOCIAL BEHAVIOR EXPERIENCE WITH
SIMULATIVE COOKING BY GROUP AND CONVENTIONAL ACTIVITY

AN ABSTRACT
BY
KLINKAEW MATA

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master of Education
degree in Early Childhood Education of Srinakharinwirot University

March 1998

The purpose of this study was to compare prosocial behaviors of children who experienced simulated cooking activity as a group with those who experienced simulated cooking activity as a random.

The sample used in this study was a group of 30 children (4-5 year-old) who studied in the second year of kindergarten at Pichaya Suksa School, Pakkret, Nonthaburi. The simple random sampling method was used in this study to arrange the experimental group and the control group. Fifteen students were assigned to be in each group. As the children in experimental group were planned to experience simulated cooking activity as a group, those in the control group were assigned to experience simulated cooking activity as a random. The randomized control-group posttest-only design was used as a research plan in the experiment. The experiment had been done in the total of 24 times which was 3 times a week for 8 weeks. The tools used in This study plans to arrange simulated cooking activity as a group and as a random and a designed form for observing prosocial behaviors. The research instruments developed by the researcher, included a lesson plan and prosocial behaviors observation form. The data analysis method statistically used in the study was independent t-test analysis method.

The results of this study found that there were significant differences with the 0.1 significant level.